

# ΤΟ ΕΥΠΑΛΙΟ

ΔΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ  
ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΥΠΑΛΙΩΤΩΝ ΔΩΡΙΔΑΣ  
Πρατίνου & Δούριδος 8 - 11634 Αθήνα  
Αρ. Φύλλου 152 Ιαν.-Φεβ. 2021



## Η Δωρίδα πλήρωσε το “κόκκινο” της Ναυπακτίας!

Σελ. 3

Ο μεσαιωνικός  
οικισμός  
«Λαμπινό»  
στη Δωρίδα

Σελ. 10-11

Βλάβες και μάγκες  
στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία

Σελ. 7

Το TihioRace  
πρεσβευτής  
της Δωρίδας

Σελ. 15

**Λουκοπούλου Παρασκευή (Βούλα)**

Έφυγε στις 20 Ιανουαρίου σε ηλικία 95 ετών η αρχόντισσα, οδοντίατρος των φτωχών όπως την αποκαλούσαν, Παρασκευή (Βούλα) Λουκοπούλου, με καταγωγή από τη Ναύπακτο. Ήταν κόρη μιας πολυμελούς επώνυμης οικογένειας του επιχειρηματία Παπαγεωργακόπουλου και η αγαπημένη ανιψιά του βουλευτή Ιωάννη Ιντζέ που την είχε σαν κόρη του. Από τα χέρια της είχαν περάσει εκατοντάδες συμπατριώτες Ναυπάκτιοι και Δωριείς κι όλοι έχουν να λένε μόνο καλά λόγια για τον άνθρωπο και τη γιατρό τους. "Το γιατρείο της μύριζε ευγένεια και φιλοξενία" έγραψε σε ανάρτηση συμπολίτισσά της, ενώ πάμπολλες ήταν παρόμοιες συγκινητικές και τρυφερές αναρτήσεις στο facebook που την κατευόδωναν στο μακρινό ταξίδι. Σπούδασε οδοντιατρική στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας όπου γνωρίστηκε με το σύζυγό της από το



Ευπάλιο, επίσης οδοντίατρο Παναγιώτη Λουκόπουλο. Άσκησε το λειτούργημά της για δεκαετίες στη Ναύπακτο. Δημιούργησαν μια θαυμάσια οικογένεια με δύο παιδιά, την Άντυ οδοντίατρο και τον Γιάννη επιχειρηματία που τους χάρισαν πολλά εγγόνια και δισέγγονα. Αγάπησε το Ευπάλιο σαν δεύτερη πατρίδα της και δέθηκε με τους ανθρώπους του όχι μόνο σαν γιατρός αλλά και με την κοινωνική της παρουσία. Στήριξε με το σύζυγό της ενεργά και ανώνυμα φορείς και συλλόγους που πάσχιζαν δίπλα στον άνθρωπο. Έφυγε πλήρης ημερών, ήρεμα και αθόρυβα, όπως ήταν και η ζωή της. Η εξόδιος ακολουθία έγινε στις 21 Ιανουαρίου από την Αγία Παρασκευή Ναυπάκτου και η ταφή της στο κοιμητήριο του Αγίου Στεφάνου δίπλα στον αγαπημένο της σύζυγο. Καλό ταξίδι στο Παράδεισο Κυρία Βούλα μας.

Π.Ν.Α.

**Γεώργιος Δ. Κατσίκας**

Έφυγε στις 24 Φεβρουαρίου 2021 ο Γιώργος Κατσίκας σε ηλικία 84 ετών. Είχε γεννηθεί το 1937 στην Μαγούλα Δωριδας (Παλαιά Ράχη). Ήταν παντρεμένος με την ΓΕΩΡΓΙΑ το γένος ΜΠΑΜΠΟΥ. Απέκτησαν δύο κόρες την Δήμητρα και τη Μαρία. Από την Δήμητρα έχει δύο εγγόνια, τα οποία υπεραγαπούσε, την Αναστασία και τον Σταύρο. Απόφοιτος της Παντείου Σχολής Πολιτικών Επιστημών. Μετά την αποφοίτησή του από την Σχολή του ΟΤΕ διορίστηκε στο Τηλεπ. Κέντρο Λιδωρικίου (1963). Το 1965 μετατέθηκε στο νεοσύστατο Τηλεπ. Κέντρο ΕΥΠΑΛΙΟΥ ως προϊστάμενος. Το 1971 μετατέθηκε στην Αθήνα απ' όπου και συνταξιοδοτήθηκε το 1993. Στον ΟΤΕ είχε μια άριστη σταδιοδρομία με ανώτερη βαθμολογική εξέλιξη. Η εξόδιος ακολουθία του και ταφής έγινε την επομένη 25 Φεβρουαρίου, στο κοιμητήριο Ζωγράφου Αττικής. Ήταν ένας ήρεμος και αγαπητός άνθρωπος στην κοινωνία του Ευπαλίου, της Δωριδας και των πολλών συναδέλφων και συγγενών. Θα λείπει στην γυναίκα του, τα παιδιά του, τα εγγόνια του αλλά και στην αγαπημένη του ανιψιά ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΖΗΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ, που μετά τον θάνατο της μητέρας της Τούλας, ζούσε με την οικογένειά του. Καλό Παράδεισο αγαπημένε μας Γιώργο.



**Δεληκωστοπούλου Βασιλική**

Έφυγε σε ηλικία 66 ετών στις 4 Φεβρουαρίου 2021 μετά από χρόνια ασθένεια η Βασιλική Δεληκωστοπούλου σύζυγος του Χρήστου Δεληκωστόπουλου. Ήταν καθηγήτρια Αγγλικών με καταγωγή από την Δημητσάνα Αρκαδίας. Όμως αγάπησε το Ευπάλιο περισσότερο κι απ' το χωριό της, όπου συχνά πικνά το επισκεπτόταν και ομόρφυνε τις ψαλμωδίες του Αϊ-Γιώργη με τη θαυμάσια φωνή της. Ήταν ένας πραγματικά υπέροχος άνθρωπος, σύζυγος και μητέρα κι όσοι την γνώρισαν έχουν να λένε για την αγάπη της προς όλους και την καλοσύνη της. Με το άνδρα της Χρήστο έκαναν μια θαυμάσια οικογένεια αποκτώντας 4 παιδιά, την Παναγιώτα, τον Ανδρέα, τον Δημήτρη και την Ελένη, όλα παντρεμένα που τους χάρισαν 6 εγγόνια. Η εξόδιος ακολουθία και ταφή της έγινε στο Αϊ-Λιά.



**Παπαϊωάννου Παν. Χαράλαμπος**

Κεραυνός εν αιθρία ήταν το άκουσμα του θλιβερού μηνύματος στις 2 Φεβρουαρίου 2021. Έφυγε στα 43 του χρόνια ο Χαράλαμπος Παν. Παπαϊωάννου. Κανείς δεν μπορούσε να το πιστέψει. Ένας ζωντανός, υγιής και αθλητικός άνθρωπος να φύγει έτσι απροσδόκητα. Όλη η Δωριδα αποσβολωμένη αδυνατούσε να το χωνέψει και πιο πολύ οι γονείς του Πάνος και Λίνα, απαρηγόρητοι και συντετριμμένοι. Ο Μπάμπης γεννήθηκε στην Πάτρα το 1978, με καταγωγή από τη Λιδωρική, πέρασε τα παιδικά του χρόνια στο Ευπάλιο και τελευταία κατοικούσε στη Ναύπακτο. Ήταν σφραγιστικός υπάλληλος (εξωτερικός φρουρός) στις φυλακές Μαλανδρινού. Ήταν το αγαπητό παιδί τόσο στη κοινωνία της Δωριδας και της Ναυπάκτου όσο και μεταξύ των συναδέλφων του. Άφησε πίσω του τους γονείς του και την αδερφή του βυθισμένους στο πένθος αλλά και τους πολλούς συγγενείς και καλούς φίλους. Καλό ταξίδι στον Παράδεισο αγαπημένε μας Μπάμπη.



**Ψιμάδας Δ. Αθανάσιος**

Πλήρης ημερών σε ηλικία 95 ετών έφυγε στις 9 Φεβρουαρίου ο Θανάσης Ψιμάδας. Τα πρώτα χρόνια της ζωής του πέρασε στο Ευπάλιο ασχολούμενος με αγροτικές εργασίες έχοντας στη δούλεψή του για τις ανάγκες της εποχής και κάρο όπως θα θυμούνται οι παλαιότεροι. Επίσης είχε δημιουργήσει και ταβέρνα για κάποια χρόνια στην οικία Κασκαβέλη, στη γωνία απέναντι από το περίπτερο της πλατείας. Αργότερα έφυγε για την Αθήνα όπου είχε πλούσια επαγγελματική δραστηριότητα. Με τη σύζυγό του Αλεξάνδρα απέκτησαν μια θαυμάσια οικογένεια με δύο παιδιά, την Δήμητρα και τον Δημήτρη που τους χάρισαν 5 εγγόνια και δύο δισέγγονα. Καλό ταξίδι στον παράδεισο Κυρ- Θανάση.



**Κοτζαμάνης Δ. Θεμιστοκλής**

Στις 15 Ιανουαρίου 2021 έφυγε σε ηλικία 82 ετών ο Κοτζαμάνης Δ. Θεμιστοκλής. Έζησε μια ήρεμη ζωή. Στα νεανικά του χρόνια είχε εργαστεί στο περίπτερο του Ευπαλίου. Στη συνέχεια εργάστηκε στην εταιρεία ΙΖΟΛΑ και τέλος διορίστηκε και εργάστηκε στο ΙΚΑ απ' όπου και συνταξιοδοτήθηκε. Ήταν παντρεμένος με την Αθανασία. Η εξόδιος ακολουθία έγινε στις 16 Ιανουαρίου από τον Αϊ-Γιώργη Ευπαλίου και η ταφή στον Αϊ-Λιά.



**ΤΟ ΕΥΠΑΛΙΟ**

**ΔΙΜΗΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ**

Πρατίνου και Δούριδος 8 – Αθήνα 11634  
www.toefpalio.gr - email: zerv33@yahoo.gr

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: Ένωση Ευπαλιωτών Δωριδας

ΕΚΔΟΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Περικλής Ν. Λουκόπουλος  
6972-318317  
perilouko@yahoo.gr

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Λένα Δ. Αναγνωστοπούλου

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Γιώργος Π. Ανδρέοπουλος

ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ: Έφη Χρ. Μίχου

SITE: Κώστας Ν. Ζέρβας

ΝΕΑ ΔΡΟΣΑΤΟΥ: Μπάμπης Χρ. Αλεξανδρής

ΑΘΛΗΤΙΚΑ: Τάσος Ν. Τσόλκας

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ: Σπύρος Γ. Πριόβολος

ΕΠΙΤΡΟΠΗ: Νατάσσα Κ. Πενταγιώτη  
Παναγιώτης Κ. Κουφάκης

ART DIRECTOR: Ελίνα Α. Τσιρόγκα

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: Μάκης Γ. Πριόβολος

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: WHO IS WHO - www.wiw.gr  
Φραντζή 7 - 11743 Αθήνα



**Βασίλειος Δ. Χάρος**

Στις 2 Μαρτίου 2021 έφυγε σε ηλικία 82 χρόνων ο καλοκάγαθος Βασίλης Δ. Χάρος, ο αγαπημένος όλων Βασίλης του Μαρκάτου, της Πλατείας και της αγροτιάς. Έζησε όλα του σχεδόν τα χρόνια στο Ευπάλιο ασχολούμενος με αγροτικές και κτηνοτροφικές εργασίες βοηθώντας την οικογένειά του. Ήταν ένα από τα 5 παιδιά του Δημητρίου Χάρου. Αδέρφια του η μακαρίτισσα Κατίνα, η Ντίνα, ο Μπάμπης και ο Πάνος. Ήταν ο πιο άκακος Ευπαλιώτης και αγαπητός από όλους και όλους. Τελευταία η υγεία του είχε επιβαρυνθεί και είχε την θαλπωρή των αδερφών του και ιδιαίτερα της Ντίνας. Η εξόδιος ακολουθία έγινε από τον Αϊ- Γιώργη και η ταφή στο κοιμητήριο του Αϊ-Λιά. Καλό σου ταξίδι αγαπημένε μας φίλε Βασίλη, εκεί που αξίζει να πας. Στον Παράδεισο. Η Ένωση Ευπαλιωτών

# Η Δωρίδα πλήρωσε το “κόκκινο” της Ναυπακτίας!

Όλους τους πρώτους μήνες μετά το δεύτερο ξέσπασμα της πανδημίας από το Φθινόπωρο η Δωρίδα κατάφερε να παραμείνει σχεδόν λευκή από κρούσματα. Όμως τελικά δεν άντεξε. Η γειτονική Ναυπακτία μπήκε για τα καλά στο «βαθύ κόκκινο», με αποτέλεσμα να μεταδώσει τον ιό και στη Δωρίδα.

Κι αυτό ήταν αρκετά εύκολο, αφού είναι γνωστοί οι κοινωνικοί, εμπορικοί, εκπαιδευτικοί, επαγγελματικοί δεσμοί των δύο περιοχών. Με τη σειρά της βέβαια και η Ναυπακτία είχε φτάσει σ' αυτό το σημείο λόγω της στενής για τους ίδιους λόγους σχέσης που έχει με την Πάτρα, που έβραζε κυριολεκτικά από κορονοϊό. Εδώ, εκτός των άλλων, είχαμε σύμφωνα με τους λοιμωξιολόγους πάρα πολλά κρούσματα που ήταν ασυμπτωματικά. Ήταν δηλαδή πραγματικά κινούμενες βόμβες στην πόλη. Είναι χαρακτηριστική πανεπιστημιακή έρευνα ότι ένας στους δύο που μολύνονται από SARS-CoV-2 είναι ασυμπτωματικοί.

Στη Ναυπακτία η εξάπλωση του ιού ήταν τεράστια με κρούσματα επιβεβαιωμένα, σε Γυμνάσια, Λύκεια, εργοστάσια, Δημοτικές Υπηρεσίες και πολλούς άλλους χώρους, ενώ τα μη επιβεβαιωμένα ήταν πολύ περισσότερα που μεταφέρθηκαν σε όλα τα γειτονικά χωριά, ενώ είχαμε και θανάτους.

Έτσι ο ιός “πέρασε” και το Μόρνομε αποτέλεσμα να υπάρξει διασπορά και κρούσματα σε όλα σχεδόν τα χωριά κυρίως της Νοτιοδυτικής Δωρίδας.

Όμως θετικά κρούσματα είχαμε και στην ορεινή Δωρίδα με εστία το Λιδωρίκι και αφορμή... μία κηδεία. Χωρίς στοιχειώδεις προφυλάξεις συγκεντρώθηκαν δεκάδες πολίτες σ' ένα σπίτι, με αποτέλεσμα κάποιος ή κάποιος που μετέφεραν τον ιό από Αθήνα να τον μεταδώσει τουλάχιστον σε 9 που επιβεβαιώθηκαν αλλά, και σε πολλούς άλλους που δεν υποβλήθηκαν σε τεστ και εξετάσεις αυτοπεριοριζόμενοι σε καραντίνα για μέρες στο σπίτι τους. Πληροφορι-

ες αναφέρουν ότι τα κρούσματα ξεπέρασαν τα 30! Πολλοί ήταν αυτοί που μεταφέρθηκαν στο Νοσοκομείο της Άμφισσας και άλλοι στην Αθήνα.

Μπροστά σ' αυτήν την κατάσταση ο Δήμος κήρυξε συναγερμό παίρνοντας όλα τα απαραίτητα μέτρα, ενώ για κάποιες μέρες δεν λειτουργήσαν και οι υπηρεσίες του.

Παράλληλα ξεκίνησε διαδοχικά να πραγματοποιεί δωρεάν rapidtests σε Ευάλιο, Λιδωρίκι, Ερατεινή, Κροκύλειο και Γλυφάδα σε συνεργασία με την ομάδα διαχείρισης covid-19 της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας. Τα αποτελέσματα μερικών εκατοντάδων που προσήλθαν για να πραγματοποιήσουν το τεστ ήταν αρνητικά, εκτός 3 περιπτώσεων που βρέθηκαν θετικά. Όμως, δυστυχώς, για ανεξήγητους λόγους

η προσέλευση ήταν πολύ χαμηλή και δεν ξεπέρασε το 10% του πληθυσμού.

Από την πλευρά του ο Δήμαρχος Γιώργος Καπεντζώνης κάλεσε τους πολίτες να τηρούν αυστηρά τα μέτρα προστασίας προκειμένου να περιοριστεί η διασπορά, τονίζοντας πως ο Δήμος καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε και- πέραν του ρόλου του- να επιλύονται άμεσα τα προβλήματα που προκύπτουν από την εμπλοκή πολλών φορέων στην καταγραφή αλλά και τον έλεγχο των κρουσμάτων. Καθημερινά οι αρμόδιες Υπηρεσίες του Δήμου παρακολουθούν τις εξελίξεις παρεμβαίνοντας όπου απαιτηθεί βάσει των όσων ορίζουν οι επίσημες οδηγίες της πολιτείας.

Ειδικότερα το Τμήμα Πολιτικής Προστασίας, υπό τον συντονισμό του αρμοδίου Αντιδημάρχου Κώστα

Παλασκώνη, όλο αυτό το διάστημα προχώρησε σε παρακάτω ενέργειες:

- Σε συνεργασία με την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας οργάνωσε και διεξήγαγε δωρεάν πολλαπλές έκτακτες και μαζικές επαναληπτικές δειγματοληψίες διαγνωστικών ελέγχων (rapid-tests)

- Μετά από συνεννόηση με τις αρμόδιες υπηρεσίες, προχώρησε σε απολυμάνσεις των σχολικών και δημοτικών κτιρίων.

- Σε άμεση επαφή με τον Περιφερειάρχη Στερεάς Ελλάδας Φάνη Σπανό, με το επιτελείο του Υπουργού Πολιτικής Προστασίας Νίκου Χαρδαλιά, με όλες τις εμπλεκόμενες Δημόσιες Υπηρεσίες καθώς και με τις Αστυνομικές Αρχές προέβη και ενίσχυσε την εφαρμογή του συνόλου των μέτρων προστασίας που επιτάσσει το πρωτόκολλο covid-19

- Προέβη σε άμεση ενημέρωση των πάντων σε περίπτωση εντοπισμού νέου κρούσματος, σύμφωνα με το πρωτόκολλο του ΕΟΔΥ, σεβόμενος τα προσωπικά δεδομένα τα οποία προστατεύονται στην εν λόγω περίπτωση.

- Διατήρησε σε επιφυλακή τα στελέχη και τους υπαλλήλους που εμπλέκονται στις δράσεις σχετικά με τον covid-19, σε 24ωρη βάση, για την άμεση υποστήριξη και επέμβαση όπου χρειαστεί.

Δυστυχώς όμως δεν ήταν λίγα τα κρούσματα απειθαρχίας συμπολιτών μας στην τήρηση όλων των κανόνων υγιεινής που προβλέπονται και επιβάλλονται. Για τον λόγο αυτό ο Δήμαρχος σε ανακοίνωσή του ανέφερε “πως αυτή την ώρα οφείλουμε όλοι να σταθούμε αντάξιοι των κρίσιμων περιστάσεων, προστατεύοντας την υγεία όλων, το ύψιστο αγαθό της ζωής”.

Αξίζει τέλος να αναφέρουμε ότι πολύ μεγαλύτερη ήταν η διασπορά κρουσμάτων στον γειτονικό Δήμο Δελφών (Παρνασσίδα) με εκατοντάδες κρούσματα που είχαν παρουσιαστεί σταδιακά από το τέλος Οκτωβρίου σε περιοχές εργοστασίων μεταλλείων, ιχθυοκαλλιέργειες, φυλακές και κύρια σε Άμφισσα και Ιτέα.

Η γενικότερη αυτή έξαρση οδήγησε την πολιτεία και τον ΕΟΔΥ να θέσει και τη Φωκίδα στο “βαθύ κόκκινο” από τις αρχές Μαρτίου σε ότι αφορά τους κανόνες λειτουργίας της δημόσιας ζωής και τα περιοριστικά μέτρα.



## ... Δεν έφτανε ο ιός προέκυψε και γαστρεντερίτιδα!

Δεν έφτανε ο κορονοϊός, για κάποιες μέρες παρουσιάστηκε και προβλήματα γαστρεντερίτιδας στην περιοχή Ευπαλίου

Σύμφωνα με τα πρώτα στοιχεία που δόθηκαν από τις αρμόδιες αρχές από την ίωση αυτή προσβλήθηκε τελικά σχεδόν ο μισός πληθυσμός του Ευπαλίου αλλά και αρκετά άτομα από γύρω χωριά ακόμα και στη Ναύπακτο, παρουσιάζοντας προβλήματα πυρετού, διάρροιας, εμετών ή άλλες παρενέργειες.

Άμεση ήταν η ανταπόκριση της Δημοτικής Αρχής για την διερεύνηση και αντιμετώπιση του θέματος σε συνεργασία με τις υγειονομικές υπηρεσίες.

Ο αρμόδιος Αντιδήμαρχος Μανώλης Μαυρομάτης

σε συνεργασία με τον Πρόεδρο Ευπαλίου Κώστα Τσιούστα ξεκίνησαν λεπτομερείς ελέγχους στα δίκτυα νερού. Ελέγχθηκαν οι δεξαμενές, τα αντλιοστάσια, τα μηχανήματα χλωρίωσης και το δίκτυο όπου όλα βρέθηκαν σε άριστη κατάσταση στη λειτουργία τους.

Δείγματα νερού εστάλησαν άμεσα στο “Αναλυτικό Εργαστήριο Αθήνας” με τα αποτελέσματα να μη δείχνουν κάποιο πρόβλημα. Ο Αντιδήμαρχος ενημέρωσε σχετικά και τις Διευθύνσεις Περιβάλλοντος Φωκίδας και Υγιεινής που είχαν άμεση επίβλεψη, ενώ είχε συνεργασία και με τον ιατρό του Ιατρείου Ευπαλίου Γιώργο Κόκκινο.

Οι πρώτες ενδείξεις μιλούσαν για μορφή ίωσης, αφού παρόμοια κρούσματα είχαμε και σε άλλα χωριά. Επίσης όπως διευκρινίστηκε, αν το πρόβλημα ήταν από το νερό, τα κρούσματα θα είχαν εξαπλωθεί σε όλο το Ευάλιο. Κι αυτό γιατί η ίωση της γαστρεντερίτιδας από το νερό δεν μεταφέρεται μόνο από την πόση του, αλλά ακόμα και από το μπάνιο που κάνουμε για να πλυθούμε.

Πάντως οι υγειονομικές αρχές συμβούλευσαν να παίρνουμε όλα τα μέτρα προστασίας όπως και με τον κορονοϊό με πλύσιμο χεριών, χρησιμοποίηση μάσκας και τηρώντας τις ανάλογες αποστάσεις.

# Η Μαντήλω ομορφαίνει... η Μαντήλω ασφαλίζεται!

Η Μαντήλω, το βυζαντινό ποταμάκι της Δωρίδας όπως το έχουν ονομάσει ιστορικοί και λαογράφοι γιατί περνούσε δίπλα από διάφορα βυζαντινά μνημεία, είναι ο χειμάρρος που διασχίζει βασικά την περιοχή του Ευπαλίου, κάνοντας έτσι το Ευπάλιο ένα από τα λίγα χωριά που έχει αυτό το πρόνομο... Αυτή την απaráμιλλη φυσική ομορφιά!

Για την διατήρηση αυτής της ομορφιάς σταδιακά και συνεχώς, για χρόνια, γίνονται οι απαραίτητες παρεμβάσεις του στοχεύ-

ουν και στην ασφάλειά της. Κι αυτό γιατί όταν "θυμώνει" και πλημμυρίζει δημιουργεί τεράστια προβλήματα και ζημιές. Πρέπει λοιπόν να αισθανόμαστε και ασφαλείς εκτός από θεατές του κάλλους της.

Ο πιο αρμόδιος για τον εξωραϊσμό της, τον καλλωπισμό της αλλά και την ασφάλεια, Πρόεδρος του Ευπαλίου Κώστα Τσιούστας μάς δήλωσε σχετικά: "Ποτέ δεν την αφήσαμε στην τύχη της. Μία διαρκής προσπάθεια γίνεται χρόνο με το χρόνο, με συνεχείς καθαρισμούς, πάντα

με τη βοήθεια της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας-όλα αυτά που γίνονται τώρα με την τεχνική υπηρεσία της Αντιπεριφέρειας Φωκίδος τα ζητήσαμε πριν από 3 χρόνια και ανταπόκριση τους ήταν άμεση- και τώρα με αντιπλημμυρικά σε διάφορα σημεία μέσα στον οικισμό του Ευπαλίου. Ταυτόχρονα, όπου γίνεται παρέμβαση, ομορφαίνει ακόμα περισσότερο και το τοπίο. Είναι το σημείο αναφοράς του Ευπαλίου και είμαστε σε μία συνεχή προσπάθεια ανάδειξής του. Το Ευπάλιο προχωράει, το Ευπάλιο εξελίσσεται, το Ευπάλιο αλλάζει! Ένα μεγάλο ευχαριστώ στην περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, σε όλους τους αρμόδιους και σε όλους όσους συμβάλλουν όλα αυτά τα χρόνια σε αυτή την προσπάθειά μας. Είμαστε στο σωστό δρόμο... Αλλά έχουμε ακόμη πολύ δρόμο μπροστά μας!!!"



## SOS... οι συνδρομές σας!

Γνωρίζουμε ότι τα προβλήματα είναι πολλά. Τα ίδια αντιμετωπίζουμε λίγο πολύ όλοι. Και η εφημερίδα σας, "ΤΟ ΕΥΠΑΛΙΟ", εκτός από τα εκδοτικά προβλήματα λόγω κορωνοϊού, έχει και τα οικονομικά. Η έκδοση κάθε τεύχους (ατελιέ, δημιουργικό, χαρτί, τυπο-

γραφείο, συσκευασία, ετικετοποίηση, ταχυδρομείο) στοιχίζει 1200 ευρώ. Στείλτε την μικρή ετήσια συνδρομή σας γιατί διαφορετικά με μεγάλη μας λύπη θα σταματήσει να σας έρχεται.

Το Δ.Σ. της Ένωσης

### Εστειλαν τις συνδρομές τους

ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ κόρη Κούλας Μπάμπου	25€
ΑΛΕΞΑΝΔΡΗ ΑΡΕΤΗ	20€
ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	10€
ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	20€
ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ ΧΡ. ΝΙΚΗΤΑΣ	50€
ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ ΧΡ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ	50€
ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	20€
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Λ. ΝΑΣΟΣ	50€
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Φ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	20€
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΓΙΑΝΝΙΤΣΑ	100€
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΛΕΝΑ	100€
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ-ΠΕΓΙΑ ΑΛΕΚΑ	50€
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ-ΣΚΑΡΑ ΕΛΕΝΑ	20€
ΑΝΔΡΕΟΠΟΥΛΟΥ ΕΙΡΗΝΗ	30€
ΑΝΔΡΕΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ	30€
ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ	30€
ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΟΛΓΑ	30€
ΒΑΣΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	30€
ΒΑΣΙΛΑ ΑΣΗΜΩ	30€
ΒΛΑΧΟΣ ΕΥΣ. ΓΙΩΡΓΟΑΣ	20€

ΓΙΑΝΝΑΚΟΥΡΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	40€
ΔΗΜΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	20€
ΖΕΡΒΑ ΕΥΓΕΝΙΑ	20€
ΖΩΓΡΑΦΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	50€
ΘΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΤΗΡΗΣ	30€
ΚΑΓΙΑ ΡΗΝΑ	10€
ΚΑΛΤΣΗ ΠΕΝΥ	50€
ΚΑΡΑΔΗΜΑΣ Δ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ	30€
ΚΑΡΔΑΡΑ-ΣΑΚΕΛΛΙΩΝ ΖΩΗ	50€
ΚΑΤΣΙΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	35€
ΚΑΤΣΙΚΑ ΓΕΩΡΓΙΑ στη μνήμη του συζύγου της	100 €
ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΒΑΣ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	20€
ΚΟΝΙΣΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	20€
ΚΟΥΦΑΚΗΣ ΑΘ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	30€
ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΑΛΚΜΗΝΗ	20€
ΛΟΥΚΟΠΟΥΛΟΣ ΘΑΝΑΣΗΣ	30€
ΛΟΥΚΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝ. ΓΙΑΝΝΗΣ	20€
ΛΟΥΚΟΠΟΥΛΟΥ ΕΙΡΗΝΗ	20€
ΜΑΡΣΕΛΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	10€
ΜΑΤΣΟΥΚΑΣ ΓΕΩΡ. & ΑΛΕΚΟΣ	20€
ΜΑΤΣΟΥΚΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	20€

ΜΙΧΟΥ ΕΦΗ	30€
ΠΑΝΟΥΡΓΙΑΣ Δ. ΘΩΜΑΣ	20€
ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ	20€
ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΑΡΧΟΝΤΟΥΛΑ	50€
ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	20€
ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΣΟΦΙΑ	50€
ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΑΛ. ΚΩΝ/ΝΟΣ	20€
ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΑΛ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	20€
ΠΛΕΣΣΙΑΣ ΤΡ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	20€
ΠΡΙΟΒΟΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	10€
ΠΡΙΟΒΟΛΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	10€
ΣΜΠΑΡΟΥΝΗΣ ΧΑΡ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ	50€
ΤΑΡΑΒΗΡΑ Λ. ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	50€
ΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ	10€
ΤΣΑΤΟΥΡΑΣ ΧΡ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	20€
ΤΣΙΟΥΣΤΑΣ ΚΩΣΤΑΣ	30€
ΤΣΙΡΗΣ ΑΓΓΕΛΟΣ	50€
ΤΣΟΥΡΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	25€
ΧΑΣΚΑΡΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	50€
ΨΙΜΑΔΑ ΑΡ. ΓΙΑΝΝΑ	10€
ΨΙΜΑΔΑΣ Δ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	10€



ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ  
GR 6601101040000010429668089



ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ  
GR 1801720110005011059657666



ALPHA BANK  
GR 6001407690769002002002676



ΕΥΡΩΤΕΛΕΤΑ  
Eurobank  
GR 1702606530000990100077938



τ.μ. η οποία χρήζει επισκευής. Το οικόπεδο απέχει από τη θάλασσα 1,300μ και έχει πρόσωπο σε ασφαλτοστρωμένο Δημοτικό δρόμο. Έχει εκπληκτική θέα θάλασσα, την γέφυρα Ρίου-Αντιρρίου, τον Κορινθιακό, την Πελοπόννησο απέναντι, την κοιλάδα της Μαντήλως και την πεδιάδα του Μόρνου. Σε απόσταση 15 λεπτών με αμάξι, βρίσκεται η μαγευτική Ναύπακτος! Πολύ καλή τιμή, χωρίς μεσίτη. Για πληροφορίες, στα τηλέφωνα: 6932349932 - 6907214217

Πωλείται οικόπεδο στο Κλήμα Ευπαλίου άρτιο και οικοδομήσιμο, εντός οικισμού με εμβαδόν 635,47 τμ και δόμηση 400τμ. Εντός του οικοπέδου, υφίσταται νομίμως ισόγεια παλαιά πετρόχτιστη κατοικία, με εμβαδόν 59,48

## ΠΩΛΕΙΤΑΙ

«ΖΩΓΡΑΦΟΥ, ΑΝΩ ΙΛΙΣΙΑ: ΠΩΛΕΙΤΑΙ φωτεινό διαμπερές διαμέρισμα συνολικής επιφάνειας 85 τ.μ. στον 5 ο όροφο. Αποτελείται από 2 υπνοδωμάτια, μεγάλο χώρο σαλονιού με ξεχωριστή τραπεζαρία που μπορεί να διαμορφωθεί ως τρίτο υπνοδωμάτιο, κουζίνα και μπάνιο. Διαθέτει απεριόριστη θέα σε Λυκαβηττό και Υμηττό. Η κουζίνα και το μπάνιο έχουν ανακαινιστεί σε μοντέρνες γραμμές το 2018. Είναι εξοπλισμένο με θωρακισμένη πόρτα, εντοιχιζόμενη ντουλάπα, και A/C. Σε ιδανική τοποθεσία, βρίσκεται σε ήσυχο στενό αλλά πολύ κοντά σε συγκοινωνίες, την αγορά του Ζωγράφου και τα Πανεπιστήμια. Τιμή 140.000». Τηλ. Επικοινωνίας 6972806175.

## ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΑ ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ, ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΦΥΤΑ ΚΑΙ ΒΟΤΑΝΑ

**Το βαλσαμόχορτο της Δωρίδας**

**Η Επιστημονική του ονομασία είναι *Hypericum perforatum* L. subsp. *perforatum*.**

**Κοινή ονομασία: βαλσαμόχορτο, βότανο του Άι Γιάννη, βότανο του Προδρόμου, σπαθόχορτο, υπερικό.**

**Αρχαία ονομασία: Υπερικόν, ανδρόσαιμον, άσκυρον**

Το *Hypericum perforatum* L., ανήκει στα πιο χρήσιμα βότανα για τον άνθρωπο. Το αποκαλούν και «βαλσαμόχορτο», που σημαίνει χόρτο που γιατρεύει και προέρχεται από τη λέξη βότανο (γιατρικό).

Είναι γνωστό για τις θεραπευτικές ιδιότητές του ως αρωματικό λάδι, ως αφέψημα και για τη χρήση του στη βαφή μάλλινων και μεταξωτών υφασμάτων.

Παλιά πίστευαν ότι αποτρέπει το κακό μάτι και ότι εάν το βάσουμε στο μαξιλάρι μας σταματούν οι αϋνίες. Οι «μάγοι» το χρησιμοποιούσαν κατά την έκκληση των φαντασμάτων και στον εξορκισμό των πνευμάτων. Πίστευαν επίσης ότι ξόρκιζε το κακό πνεύμα και γιαυτό υποχρέωναν τους τρελούς να πίνουν το έγχυμά του.

Πολλές ιεροτελεστίες κατά τον μεσαίωνα συνδέο-



νταν με τη χρήση του. Οι αρχαίοι Έλληνες διακοσμούσαν με αυτό τα θρησκευτικά τους είδωλα. Οι λαοί στην αρχαία Κίνα, Ινδία, και Αίγυπτο πίστευαν πως τα φυτά που ανθίζουν στις αλλαγές των εποχών θεωρούνταν θεραπευτικά καιμαγικά. Το βάλαμο, που ανθίζει στο θερινό ηλιοστάσιο, θεωρούνταν ένα τέτοιο φυτό, και με τα κίτρινά του άνθη γιόρταζαν τον Ήλιο, το Φως, τη Ζωή.

Η κόκκινη χρωστική από τα θρυμματισμένα άνθη συμβόλιζε το αίμα του Αγ. Ιωάννη κατά τον αποκεφαλισμό του. Γνωστό για τις θεραπευτικές του ιδιότητες ήταν παγκόσμια γνωστό ως «Χάρη του Θεού».

Χαρακτηριστικά για αναγνώριση του φυτού: Πολυετές, με βλαστούς ύψους 10-100 cm, με φύλλα αντίθετα, επιμήκη, ωοειδή έως γραμμοειδή, με διαφανείς κηλίδες (στιγμάτα) και γλαυκαστην πάνω πλευρά. Άνθη κίτρινα με μαύρες κηλίδες, ακανόνιστα οδοντωτά από τη μια πλευρά, ακέραια από την άλλη. Ανθίζει από τον Μάιο μέχρι τον Ιούλιο και οι καρποί του ωριμάζουν από τον Ιούλιο έως το Σεπτέμβριο.

Εξάπλωση-βιότοποι-πληθυσμοί: Κοσμοπολίτικο είδος.

Στη χώρα μας απαντούν 51 διαφορετικά φυτά που αποκαλούνται ως βαλσαμόχορτο. Από αυτά 15 (23,5%) είναι ενδημικά της Ελλάδας δηλ. απαντούν μόνο στην χώρα μας και πουθενά αλλού στον πλανήτη. Αυτό αποτελεί ιδιαίτερο και μεγάλης αξίας στοιχείο για αξιοποίηση.

Απαντάται συχνά σε ηλιόλουστες τοποθεσίες, κατά μήκος των δρόμων και των μονοπατιών, σε χέρσες εκτάσεις, σε εγκαταλειμμένους αγρούς, κοντά σε φράχτες, σε φρύγανα, θαμνώνες, ξερικά λιβάδια, σε ημισκιερές τοποθεσίες σε διάκενα και κράσπεδα δασών, αλλά και σε υγρές τοποθεσίες. Το συναντάμε από τις παραθαλάσσιες περιοχές μέχρι τα

Του Δρ. Γεωργίου Ν. Δημητρίλλου \*

άνωτα υψόμετρα των βουνών μας.

Στη Δωρίδα απαντάται με πολύ καλούσκαι αντιπροσωπευτικούς πληθυσμούς.

Δεν συλλέγουμε φυτά στις άκρες των δρόμων ή σε περιοχές με ρύπανση.

Ιστορία και παραδοσιακές χρήσεις: Το βάλαμο έχει την ιδιότητα να ευνοεί τη διούρηση και την έμμηνο ρύση (Διοσκουριδής, Γαληνός, Αέτιος). Τα φύλλα μαζί με τα σπέρματα σε μορφή καταπλάσματος, θεραπεύουν τα εγκαύματα. Αναφέρονται θεραπευτικές του ιδιότητες για την αϋπνία, για τους μυϊκούς πόνους και για τα τραύματα. Παρασκεύαζαν κρασί και το χρησιμοποιούσαν ως αντιπυρικό.

Χρησιμοποιείται ως αντισηπτικό, για τη θεραπεία εκζεμάτων και πληγών, σε περιπτώσεις κατάθλιψης, γαστρεντερίτιδας, ρευματισμών, κυστίτιδας, ηπατικών καθώς και αναπνευστικών οχλήσεων. Δρα επίσης ως μαλακτικό και αποχρεμπτικό.

Σήμερα το φυτό χρησιμοποιείται στις δερματικές πληγές, απλό έρπηκα και ζωστήρα.

Το «βάλαμο» ή και «βαλσαμόλαδο» παρασκευάζεται ως εξής: Ανθισμένοι βλαστοί αποξηραίνονται στη σκιά, κόβονται σε μικρά κομμάτια και τοποθετούνται σε γυάλινο βάζο. Προσθέτουμε ελαιόλαδο μέχρι να καλυφθεί όλο το φυτικό υλικό, κλείνουμε το βάζο και εκτίθενται στον ήλιο για δύο εβδομάδες ή σε φωτεινό μέρος για 6 εβδομάδες. Ανακινούμε το βάζο κάθε ημέρα. Στραγγίζουμε και τοποθετούμε το διάλυμα σε σκούρο μπουκάλι. Το διάλυμα που προκύπτει παίρνει ένα πορτο-

καλί χρώμα και είναι έτοιμο για χρήση.

Σύγχρονες χρήσεις - Ιατρική: Το βαλσαμόχορτο χρησιμοποιείται από παλιά για θεραπευτικούς σκοπούς, είτε εξωτερικά (πληγές, εκζέματα, εγκαύματα κ.λπ.) είτε για εσωτερικά νοσήματα, ιδιαίτερα του πεπτικού. Στη βοτανοθεραπευτική, τα άνθη χρησιμοποιούνται στην αντιμετώπιση της ήπιας ως μέτριας κατάθλιψης, στις πληγές, και τα εγκαύματα. Δρα ως αποχρεμπτικό, διουρητικό και ισοστατικό. Πειραματικές μελέτες έχουν δείξει ισοστατική, αντικαρκινική, αντιοξειδωτική, αντικαταθλιπτική και αντιεπιληπτική δράση. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων (EMA), αναγνωρίζοντας την μακροχρόνια παραδοσιακή χρήση του, επιτρέπει τη χρήση του ως φυτικό φάρμακο για την ανακούφιση της προσωρινής ψυχικής εξάντλησης, τη συμπτωματική θεραπεία μικρής σημασίας φλεγμονών του δέρματος, και ως βοήθημα για την επούλωση μικρών πληγών, αλλά και για την ήπια γαστρεντερική δυσφορία. Ο EMA επιτρέπει τη χρήση του ως φάρμακο για την ήπια μέχρι μέτρια κατάθλιψη.

Οι γιατροί, θα πρέπει να γνωρίζουν αν υπάρχει ιστορικό μανίας ή υπομανίας σε ασθενείς, πριν χορηγήσουν *Hypericum* για κατάθλιψη. Το *Hypericum perforatum* αλληλεπιδρά με μεγάλο αριθμό φαρμάκων και θα πρέπει ασθενής να ενημερώνει το γιατρό του αν παίρνει εσωτερικά παρασκευάσματα του φυτού.

Μαγειρική: Στον ελληνικό χώρο το βάλαμο χρησιμοποιείται σχεδόν αποκλειστικά για θεραπευτικούς σκοπούς. Τα φύλλα και οι μίσχοι του χρησιμοποιούνται συχνά για την παρασκευή αφεψήματος. Πίνεται ως ρόφημα, κυρίως, ως υποκατάστατο του τσαγιού.

Τα άνθη έχουν τη μέγιστη συγκέντρωση των πιο ωφέλιμων συστατικών.

Άλλες χρήσεις: Στη Σάμο, παλαιότερα, επέλειφαν τα κρασοβάρελα με ένα είδος βάλσαμου (καλοκρασάς) αντί της θειάφωσης. Από τους ανθισμένους βλαστούς και τα φύλλα του λαμβάνονται καφέ, χρυσαφί, κόκκινες και κίτρινες χρωστικές ουσίες. Το βαλσαμόχορτο χρησιμοποιείται ακόμη ως καλλωπιστικό φυτό σε κήπους και βραχόκηπους γιατί έχει όμορφα άνθη και παρατεταμένη περίοδο ανθοφορίας.

Η παράδοση λέει, ότι το βαλσαμόχορτο το χρησιμοποιούν για να δώσουν ένα ιδιαίτερο χρώμα στα κρασιά τους, εγώ το χρησιμοποιώ και σήμερα με πολύ καλά αποτελέσματα.

Πιθανή εμπορική εκμετάλλευση: Το βάλαμο μπορεί να αποτελέσει εμπορικό προϊόν για την προληπτική ιατρική, ως συστατικό νέων σκευασμάτων προστασίας του ανθρώπινου οργανισμού με φυτικά προϊόντα. Η χρήση του φυτού στην παραδοσιακή ιατρική και στην ομοιοπαθητική είναι ευρέως διαδεδομένη. Προοπτικές διαφαίνονται και στη σύγχρονη βιομηχανία καλλυντικών.

Καλλιέργεια: Ως αυτοφυές προτιμά τις ηλιόλουστες κυρίως θέσεις και τα ασβεστολιχικά εδάφη. Μπορεί να ευδοκιμήσει και σε ελαφρώς όξινα εδάφη που στραγγίζουν καλά. Φυτό χωρίς ιδιαίτερες απαιτήσεις σε θρεπτικά στοιχεία και νερό. Πολλαπλασιάζεται με σπέρματα και η εγκατάσταση των φυταρίων γίνεται νωρίς την άνοιξη, και δεν απαιτούνται ιδιαίτερες φροντίδες. Πολύ καλά αποτελέσματα μπορεί να αναμένει κανείς από την καλλιέργειά του σε φτωχά εδάφη, αξιοποιώντας χέρσες και εγκαταλειμμένες εκτάσεις ή και εκτάσεις που δεν αποδίδουν οι σημερινές καλλιέργειες στη Δωρίδα, αλλά και ευρύτερα στη Φωκίδα.

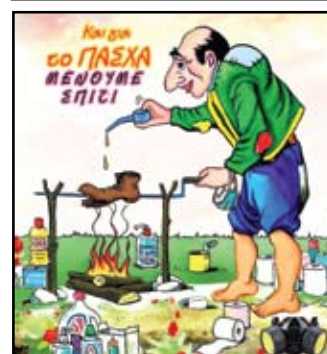
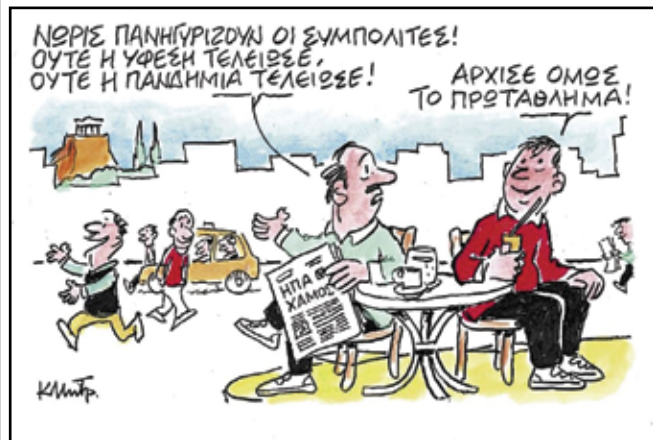
\* Ο Δρ. Γεώργιος Ν. Δημητρίλλος είναι Ε.Δ.Π., Τομέας Βιολογίας φυτών, Τμήμα Βιολογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών (E-mail: dimitrg@upatras.gr).

Πηγές: Μάλαμας, Μ., Χαρχαντή, Α., Γεωργιάδης, Θ., Δημητρίλλος, Γ., Αγγελομάτη-Τσουγκαράκη, Ε., Αποστολόπουλος, Δ. και Ε. Σαρδιανού, Ε.: Τα Χρηστικά βότανα της ελληνικής φύσης (Pro-herbs). Ίδρυμα Εγνατία Ήπειρος, Ιωάννινα. 2008. Ιατρού, Γρ., Λάμαρη, Φ., Δημητρίλλος, Γ. και Μ. Τσακίρη: Κατάλογος Αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών (Re.herb). Επτάλοφος. 2014.



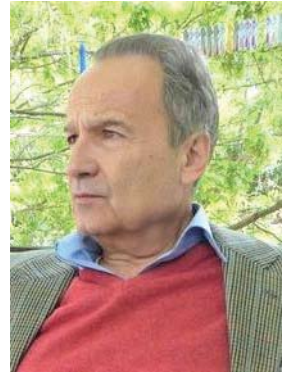
# Εχει και ο κορωνοϊός την

# εύθυμη πλευρά!



# Βλάκες και μάγκες στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία

Του Δημήτρη Δημητράκου\*



Πολλοί συγγραφείς ασχολήθη-καν με την ανθρωπινή μωρία - την έλλειψη νοημοσύνης ή την άρνηση χρήσης της. Ο Έρασμος έθεσε τον θεμέλιο λίθο με τη δημοσίευση του δοκιμίου του το 1509, στο οποίο έδωσε ελληνικό τίτλο «Μωρία εγκώμιον». Αρκετοί ακολούθησαν το παράδειγμά του, όπως ο Σουίφτ, ο Βαλταίρος, ο Φλομπέρ, ο Όργουελ. Όμως, ένας από τους λίγους που ανέλυσε την κοινωνική σημασία της μωρί-ας ήταν ο κοινωνιολόγος Ευάγγελος Λεμπέσης (1904-1968), στο κλασικό του δοκίμιο «Η τεραστία κοινωνική σημασία των βλάκων εν τω συγχρόνωβίω» (1941). Το έργο αυτό εκτιμάται, κυρίως, ως καταγγελία της αναξιοκρατίας, του ομαδισμού και της κουτοπονηριάς. Ο Λεμπέσης δεν καταφέρεται κατά της ύπαρξης φυσικών βλακών, αλλά κατά της βλακοκρατίας - όπως ονομάζει την ανέλιξη και επικράτησή τους σε πολλούς τομείς. Αναζητεί τη βαθύτερη αιτία της και την αποδίδει σε μια νοο-τροπία η οποία είναι διάχυτη στη χώρα μας, που ταυτίζει την ευφυΐα με τη δυνατότητα εξαπάτησης των εντίμων, ενώ στην πραγματικότητα ισχύει το αντίθετο: «ο επιτήδειος και ο απατεών είναι ακριβώς υποδιαιρέσεις του βλακός».

Η βλακοκρατία, επομένως, κατά τον Λεμπέση, οφείλεται στο πολιτιστικό περιβάλλον, στην επι-κρατούσα κουλτούρα, χάρη στην οποία λογίζεται κάποιος ευφυής στον βαθμό που είναι επιτυχημένος απατεώνας, ατιμώρητος παραβάτης νόμων, δόλιος και ασυνεπής με αυτούς που δεν ανήκουν στον δικό του κύκλο των «ημετέρων»: την ευρύτερη οικογένεια, τη συνασπισμένη ομάδα, τη «φυλή». Οι κανόνες που διέπουν την εμπιστοσύνη είναι εσωτερικευμένοι, αλλά ισχύουν μόνο εντός της «φυλής». Θα θεωρηθεί κάποιος αφελής ή μωρός αν εκτός «φυλής» δεν συμπεριφερθεί ομορτυνιστικά και αρπακτικά.

Εδώ βρίσκω ότι η σκέψη του Λεμπέση συναντά εκείνη του Τόμας Χομπς (1588-1679), όπως εκφρά-ζεται στο «Λεβιάθαν» (1651). Ο Χομπς υποστηρίζει την ιδέα του μεγάλου κράτους με τεράστια εκφο-βιστική δύναμη. Ο άγγλος φιλόσοφος παρατηρεί ότι ο εκτός κοινωνίας βίος του ανθρώπου είναι «μοναχικός, ενδεής, απεχθής, κτηνώδης και βρα-χύς». Όλοι απειλούνται από όλους και βρίσκονται σε διαρκή εμπόλεμη κατάσταση. Ο καθένας επιδιώκει να ωφεληθεί, με χρήση βίας ή δόλου. Η μετάβαση στο καθεστώς της κοινωνίας βελτιώνει, ασφαλώς, την ποιότητα και τη διάρκεια ζωής του ανθρώπου, αλλά συγχρόνως απαιτεί αποδοχή του κοινωνικού συμβολαίου, όπως ονομάζει ο Χομπς τους όρους συμβίωσης μέσα σε μια οργανωμένη κοινωνία.

Εδώ, όμως, προκύπτει το πρόβλημα του μωρού, κατά τον Χομπς -του βλακός, κατά τον Λεμπέση. Ο μωρός δεν καταλαβαίνει ότι τον συμφέρει να είναι συνεπής με τις δεσμεύσεις του, να συμμορφώνεται στους κανόνες, θεωρεί ότι η μη συμμόρφωσή του στο κοινωνικό συμβόλαιο είναι δείγμα

τόλμης ή ευφυΐας εκ μέρους του. Αμφισβητεί την ισχύ του κοινωνικού συμβολαίου με πρόσχημα ότι είναι νεκρό γράμμα. Δικαιολογεί έτσι τη δική του παραβατικότητα.

Συμμορφώνεται μόνο υπό την απειλή του κράτους - Λεβιάθαν. Και όσο πιο υπανάπτυκτη είναι μια κοινωνία, όσο πιο πολύ τιμάται ο μωρός και ο θρασύς ως ευφυής και τολμηρός, τόσο πιο πολύ έχει ανά-



«Το πλοίο των τρελών» του Ιερώνυμου Μπός

γκη από ένα κράτος - Λεβιάθαν, που τιμωρεί παραδειγματικά τους παραβάτες, όπως έγραφε πρόσφατα ο καθηγητής Κίμων Χατζημπήρος («Χρειάζονται Λεβιάθαν», «ΤΑ ΝΕΑ», 10 Φεβρουαρίου 2021). Αυτή η σκέψη μας οδηγεί πίσω στον Λεμπέση και

στην κουλτούρα μας η οποία εκθειάζει τον ΜΑΓΚΑ - τον ατίθασο παραβάτη, τον πονηρό καταφερτζή.

Στο φαντασιακό του Νεοέλ-ληνα, ο μάγκας είναι η ενσάρκωση του Ηγεμόνα του Μακιαβέλι, προσαρμοσμένος στα βαλκανικά δεδομένα. Ο Μακιαβέλι απαιτεί από τον Ηγεμόνα - αυτόν που κατευθύνει το κράτος - να έχει δύναμη επιβολής (virtu): να είναι δυνατός και θαρραλέος σαν λιοντάρι και συγχρόνως πονηρός και ευέλικτος σαν την αλεπού• και να παραβαίνει τους κανόνες και τα θέσμιμα όταν τον συμφέρει και τον ευνοούν οι περιστάσεις, προκειμένου να κραταιωθεί μέσα σε έναν άναρχο κόσμο, από τη στιγμή που μπορεί να νοηθεί και η διεθνής κοινωνία ως μη (πλήρως) νομοκρατούμενη και που μόνο ως ένα σημείο και υπό όρους υφίστανται σχέσεις αμοιβαίας εμπιστο-σύνης μεταξύ κρατών, δηλαδή ανταγωνιζόμενων μεταξύ τους Ηγεμόνων.

Ο μάγκας παρ' ημίν είναι ο Ηγεμόνας του φτωχού. Είναι ο «έξυπνος» παραβάτης, αυτός που πιάνει οποιονδήποτε άλλο κορόιδο, χωρίς να πιάνεται αυτός. Είναι εκείνος που, νομίζοντας ότι όλη η ζωή είναι ένα παίγνιο μηδενικού αθροίσματος, μπορεί να κερδίσει μόνο εις βάρος άλλου.

Γιατί, όμως, τιμάται στον τόπο μας ο μάγκας; Τι είναι αυτό που τον κάνει τόσο δημοφιλή ή αξιοζή-λευτο; Ίσως η εξήγηση να βρίσκεται σε στατιστικά κατάλοιπα που επιβιώνουν από την Τουρκοκρατία στην ψυχολογία του Έλληνα, ακόμα και σήμερα, έπειτα από δύο αιώνες εθνικής ανεξαρτησίας.

Βέβαια, ο υπερασπιστής (!) του «μάγκα» ως... υποδείγματος συμπεριφοράς θα κάνει τη διάκριση μεταξύ «τζάμπα μαγκιάς» και αυ-θεντικής. Αλλά δεν υπάρχει διαφορά: ο μάγκας μπορεί, ακριβώς επειδή είναι μάγκας, να τη βγάζει τζάμπα! Η αποδοχή αυτής της συλλογικής εικόνας του ιδανικού Έλληνα ως ανυπότακτου συνιγνού και machoεκτρέφει την εθνική αυταρέσκειά μας.

Όμως, τελικά, ο μάγκας ηττάται ακόμα και με τα δικά του κριτήρια επιτυχίας. Ο νομοταγής «μη μάγκας» προοδεύει συνεργαζόμενος, αγνοώντας τον μάγκα και τα κέρδη που αποκόμισε εφάπαξ εις βάρος άλλων. Στην τελική, ο «μη μάγκας» έχει προ-κόψει, ενώ ο μάγκας κυριολεκτικά... μαγκώ-νεται από τη μαγκιά του. Οι επιτυχίες των άλλων που βασίζονται στην αμοιβαία και απονήρευτη συνεργασία, στο τάλαντο και στην εργατικότητα, με δυο λόγια σε όλες τις αρετές που είναι εντελώς άσχετες με τη μαγκιά, διαψεύδουντο ίνδαλμά του. Η βλακοκρατία εκτρέφεται από ορισμένα σύνδρομα, τα οποία έχουν όρια. Όταν αυτά γίνονται αντιληπτά, ο μωρός βρίσκει τη φυσική του θέση στην κοινωνία.

**\*Ο Δημήτρης Δημητράκος είναι ομότιμος Καθηγητής Πολιτικής Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Αθηνών**

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΛΕΤΩΝ  
και ΜΝΗΜΟΣΥΝΩΝ

ΧΑΣΚΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΕΥΠΑΛΙΟ ΛΩΡΙΔΟΣ  
ΤΗΛ. 26340 52.344  
6944 594.291.

ΚΗΔΕΙΕΣ  
ΣΤΕΦΑΝΙΑ

ΣΤΟΛΙΣΜΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ  
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΣΟΦΩΝ  
ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

ΔΙΣΚΟΙ ΣΤΟΛΙΣΜΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΟΛΟ ΤΟ 24ΩΡΟ

NT TSIVELEKAS  
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ - ΕΜΠΟΡΙΟ

ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ  
ΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ

www.tsivelekas.gr • info@tsivelekas.gr

ΕΥΠΑΛΙΟ ΦΩΚΙΔΑΣ -2634051015  
ΚΑΣΤΡΑΚΙ ΦΩΚΙΔΑΣ -2634051320



**1 Η πίτα 2021 της Ένωσης Ευπαλιωτών**  
 Η φετινή χρονιά λόγω κορωνοϊού είναι μια πολύ διαφορετική χρονιά. Έτσι αυτή η διαφορετικότητα επηρέασε και την παραδοσιακή ετήσια εκδήλωση της Ένωσης με το "κόψιμο της πίτας". Το Δ.Σ. παίρνοντας όλα τα απαραίτητα μέτρα προφύλαξης πραγματοποίησε το κόψιμο στα γραφεία της Ένωσης. Λόγω των ειδικών συνθηκών απουσίασαν 3 του Συμβουλίου που ήταν εκτός Αθήνας. Παραβρέθηκε και ως εκπρόσωπος των π. Προέδρων της Ένωσης η Λένα Αναγνωστοπούλου, πρόεδρος τώρα της Ελεγκτικής Επιτροπής. Η Ένωση ευχαριστεί τη Γιάννα Ανδρεοπούλου για τη δημιουργία της ωραίας πίτας. Για την ιστορία το φλουρί έπεσε στην Γενική Γραμματέα Έφη Μίχου. Με την ευκαιρία της συνάντησης (λόγω αποχής σε συνεδριάσεις Συμβουλίου) συζητήθηκαν και αρκετά θέματα που αφορούσαν το Ευπάλιο και δραστηριότητες της Ένωσης.

**2 Η προσφορά του Τάκη Κονιστή**  
 Μερικές φορές τα λόγια περιπτεύουν, όταν οι πράξεις προτανεύουν. Για άλλη μία χρονιά ένας ευπατριδής της Δωρίδας και μέλος της Ένωσης Ευπαλιωτών Δωρίδας, ο οικονομολόγος Τάκης Κονιστής, έδωσε το μήνυμα της ανιδιοτελούς προσφοράς. Ένα μήνυμα που πρέπει να πάρουμε όλοι μας και να μην αρκούμαστε μόνο σε λόγια, αλλά

στο μέτρο των δυνατοτήτων του ο καθένας και η καθεμία, να στηρίζει τον ιστορικό μας σύλλογο για να μπορεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του που είναι η διαρκής προσφορά στα κοινωνικά, πολιτιστικά, ιστορικά, αναπτυξιακά δρώμενα του Ευπαλίου. Ο Τάκης που έχει βραβευθεί κατά τον παρελθόν από την Ένωση για την προσφορά του και φέτος μέσω της εταιρείας "Σωληνουργία Κορίνθου" του Ομίλου "ΒΙΟΧΑΛΚΟ" πρόσφερε ένα σημαντικό χρηματικό ποσό.

**3 Στους μαθητές Δωρίδας το ημερολόγιο του 1821**  
 Το συλλεκτικό ημερολόγιο της Δωρικής Αδελφότητας για το 1821 προσέφερε στους μαθητές των Γυμνασίων και Λυκείων Δωρίδας καθώς και σε όλους τους εκπαιδευτικούς ο Δήμος Δωρίδας με τον αρμόδιο Αντιδήμαρχο Γιώργο Γλυμίτσα και τον Πρόεδρο του Νομικού Προσώπου Παιδείας & Πολιτισμού Δημήτρη Καραχάλιο και το μέλος του ΔΣ της Δωρικής Γιώργο Κаланτζή. Η Δωρική Αδελφότητα (έτος ίδρύσεως 1906) με την έκδοση του ιστορικού ημερολογίου 2021, αφιερωμένο στα 200 χρόνια από την εθνεγερσία του 1821, έχει ως πρωταρχικό σκοπό να αποτίσει έναν ελάχιστο φόρο τιμής στους ήρωες, οπλαρχηγούς κι αγωνιστές της Δωρίδας και να υπενθυμίσει - αναδείξει (κωδικοποιώντας ιστορικά γεγονότα και δράσεις του ηρωικού '21) το ένδοξο ιστορικό παρελθόν του τόπου μας, με έμφαση στη Δωρίδα και

στα ιστορικά γεγονότα που συνδέονται με τους ήρωές της. Το ημερολόγιο είναι ιστορικού και συλλεκτικού χαρακτήρα με τίτλο: "Η ΔΩΡΙΔΑ ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821". Η Δωρίδα, στην καρδιά της Ρούμελης, με τις ηρωικές μορφές του Διάκου και του Μακρυγιάννη, την πληθώρα των οπλαρχηγών (Σκαλτσοδήμος, Σιαφάκας, Ρούκης, Καλύβας, Αποκορίτης, Φαρμάκης, Παπαπολίτης.κ.ά) με το «Καπετανοχώρι» της Ελλάδας την Αρτοτίνα έπαιξε σημαντικό και καθοριστικό ρόλο στον αγώνα της παλιγγενεσίας. Η Δωρική Λευτεριά ξεκινάει ορμητικά και θαρραλέα τον ματωμένο της δρόμο από τις πρώτες ημέρες του Αγώνα με τη θυσία – μαρτυρικό θάνατο του Διάκου στην Αλαμάνα (24 Απριλίου 1821). Κι ο λαός της Δωρίδας μάτωσε στο κλεισμένο Μεσολόγγι τρεις φορές. Ακολούθησαν οι μεγάλες θυσίες και τ' ολοκαύτωμα του Μοναστηριού της Βαρνάκοβας και γύρω από το Λιδωρίκι και το Μοναστήρι του Κουτσοουρού. Οι μάχες στην Πενταγιού και τα γύρω χωριά της Σεργούλας, της Βιτρινίτσας, η εκστρατεία στο νησί των Τριζονίων και ο αγώνας εξοντώσεως των τουρκικών θυλάκων στην ορεινή χώρα με τον Κίτσο Τζαβέλλα, είναι τόποι θυσίας της Επανάστασης του 1821 στη Δωρίδα. Παραγγελίες του ημερολογίου μπορεί να γίνουν μέσω email στο [dorikiadelfotis@gmail.gr](mailto:dorikiadelfotis@gmail.gr), στη συμβολική τιμή: 5 €





## 4 Οδικός κόμβος Μαλαμάτων

Την επίσημη κατασκευή του οδικού κόμβου Μαλαμάτων ζήτησε από την κατασκευαστική εταιρεία ο Περιφερειάρχης Φάνης Σπανός κατά την διάρκεια της επίσκεψής του για επίβλεψη στο έργο.

Πρόκειται για έργο προϋπολογισμού 800.000€ και οι εργασίες έχουν ήδη ξεκινήσει για τη βελτίωση του υφιστάμενου ανισόπεδου κόμβου στη διασταύρωση της Εθνικής Οδού Άμφισσας - Αντιρρίου με τις τοπικές επαρχιακές του Μόρνου.

Εκ της μελέτης προβλέπεται να εκτελεστούν χωματουργικές εργασίες μεγάλης έκτασης, εργασίες οδοστρωσίας, ηλεκτροφωτισμού και δημιουργίας δικτύου παροχέτευσης των παρακείμενων όμβριων υδάτων. Επίσης, σημαντικά τεχνικά έργα υποδομής, για τη βελτίωση των συνθηκών κυκλοφορίας και ασφάλειας.

Η συνολική προθεσμία για την εκτέλεση του έργου είναι οκτώ (8) μήνες και ο Περιφερειάρχης Στερεάς Ελλάδας Φάνης Σπανός κάλεσε την κατασκευαστική εταιρία να τηρήσει το χρονοδιάγραμμα, αλλά και να επισπεύσει -κατά το δυνατόν- τις εργασίες.

## 5 Τα ΕΛΤΑ στη Δωρίδα

Με γρήγορα βήματα προχωρά ο εκσυγχρονισμός των ΕΛΤΑ ώστε σύντομα να γίνει ένας υγιής και αποτελεσματικός για τους φορολογούμενους οργανισμός.

Αυτή είναι η φιλοσοφία της Κυβέρνησης όπως μας την περιέγραψαν αρμόδιοι παράγοντες του Οργανισμού.

Ήδη το πρώτο βήμα γίνεται με την εθελουσία έξοδο όσων εργαζομένων πληρούν τις προϋποθέσεις, που αναμένεται να αποχωρήσουν μέχρι τέλος Μαρτίου σε όλη τη χώρα κάπου 1.900 εργαζόμενοι από τους 5.200 του συνολικού δυναμικού.

Στη Δωρίδα λειτουργούν 3 καταστήματα ΕΛΤΑ σε Λιδωρίκι, Ευπάλιο και Ερατεινή. Άμεσα δεν τίθεται θέμα για την συνέχιση της λειτουργίας τους, αλλά κανείς δεν γνωρίζει τι θα γίνει αργότερα αν δηλαδή θα λειτουργούν με την σημερινή τους μορφή ή ως πρακτορεία από ιδιώτες.

Με την εθελουσία έξοδο δήλωσαν συμμετοχή αποχώρησης ο ένας (1) υπάλληλος από τους 2 που υπηρετούν στον Λιδωρίκι, οι 2 από τους 3 που υπηρετούν στο Ευπάλιο και οι 3 που υπηρετούν στην Ερατεινή. Σύμφωνα με έγκυρες πληροφορίες το κατάστημα του Ευπαλίου έχει μεγαλύτερο κύ-

κλο εργασιών, όχι μόνο στη Δωρίδα, αλλά και γενικότερα στη Φωκίδα λόγω διεκπεραίωσης μεγάλων υποχρεώσεων διακίνησης από και προς τις οικονομικές υπηρεσίες του Δήμου αλλά και των Μοναστηριών της Δωρίδας.

## 6 Σ' ένα μήνα 1800 σεισμοί στη Δωρίδα!

Δεν έφτανε ο κορωνοϊός, η Δωρίδα είχε από κοντά και τους σεισμούς. Ούτε λίγο ούτε πολύ μέσα στο Γενάρη και τον Φλεβάρη είχαμε ένα πραγματικά κρεσέντο με 1800 περίπου μικρούς κυρίως και αλλά μεσαίους σεισμούς. Βέβαια μεγάλο όπως αυτόν της Ελασσόνας δεν είχαμε ούτε ως εκ τούτου και κάποιες ζημιές ή προβλήματα.

Ο μεγαλύτερος σύμφωνα με το Γεωδυναμικό Ινστιτούτο του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών, που έγινε στις 17 Φεβρουαρίου, είχε μέγεθος 4,9 βαθμών της κλίμακας Ρίχτερ και το επίκεντρο εντοπίστηκε στον Κορινθιακό κόλπο περίπου 4 χλμ Νότια της Δωρίδας, ενώ το εστιακό βάθος προσδιορίστηκε στα πέντε χιλιόμετρα.

Ο σεισμός αυτός έγινε χαράματα στις 5:30 με αποτέλεσμα να ξυπνήσουν έντρομοι οι κάτοικοι της Δωρίδας και γενικότερα της Φωκίδας αλλά και σε άλλες περιοχές της δυτικής πλευράς του Κορινθιακού κόλπου, Αχαΐα, Ναυπακτία, Κορινθία.

Μία ώρα αργότερα είχαμε και νέο σεισμό αυτή τη φορά 4,1 ρίχτερ με επίκεντρο το ίδιο σημείο και εστιακό βάθος τα 8 χιλιόμετρα.

Πέραν αυτών όμως όλες τις επόμενες μέρες και ώρες είχαμε πραγματικά ένα κρεσέντο μικρών σεισμών που σύμφωνα με την καταγραφή σεισμολογικών κέντρων και ινστιτούτων έφτασαν σχεδόν τους 1800!

Όλοι οι σεισμολόγοι στις αναλύσεις τους ήταν καθησυχαστικοί. Το σημείο αυτό του Κορινθιακού πάντα κατά καιρούς μας δίνει σεισμούς όχι όμως ισχυρούς ενώ η συνεχής εκτόνωση με πολλούς και μικρότερους είναι ένα θετικό σημείο.

## 7 Και το πλοίο ... ταξίδευσε!

Το εικαστικό έργο του καθηγητή Γιάννη Κωσταρά που κοσμούσε την παλαιά γέφυρα και φωτίζε με τα πανιά του και το σκαρί του το χειμάρρο Μαντήλω, άλλαξε ρότα κι έβαλε πλώρη για άλλο σημείο του Ευπαλίου μόλις λίγα μέτρα πιο κάτω. Με πολλή αγάπη και



πολύ κόπο ο καλλιτέχνης πρόσφερε το 2015 στην κοινωνία του Ευπαλίου το έργο του και η τοπική κοινωνία το αγάπησε με χαρά και το αγάπησε. Σοβαροί λόγοι όμως επέβαλαν την μεταφορά του σε πιο ασφαλή θέση κι έτσι πριν λίγες μέρες τοποθετήθηκε με πολύ προσοχή στο δρόμο προς την αστυνομία και στο πλακόστρωτο δίπλα στην όχθη του χειμάρρου που υπάρχει εκεί και φωτίζει από την καινούρια του θέση την Μαντήλω. Σύντομα θα αποτελεί κι από εκεί το σημείο αναφοράς του Ευπαλίου!

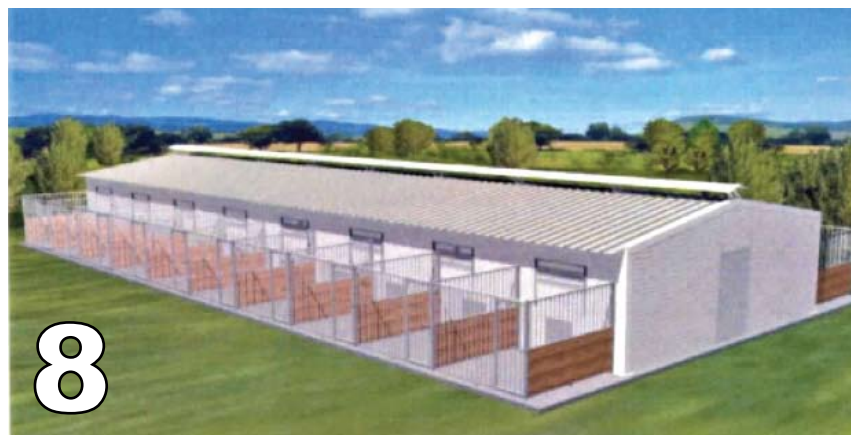
Ο δημιουργός Γιάννης Κωσταράς συμφώνησε για την μεταφορά κι αποχαιρέτησε το καράβι με τους στίχους του Κων. Χατζόπουλου:

«Τα πανιά άπλωσε πλέρια  
Είναι πιο όμορφοι οι άγνωστοι πάντα γιαλοί»

## 8 Καταφύγιο αδέσποτων ζώων στο Δήμο Δωρίδας

Στην κατασκευή καταφυγίου αδέσποτων ζώων θα προχωρήσει ο Δήμος Δωρίδας με το έργο να έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα "ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ ΙΙ". Η σχετική απόφαση

του Υπουργείου Εσωτερικών ενέκρινε την πρόταση του Δήμου Δωρίδας που είχε υποβληθεί από τον Φεβρουάριο του 2020 για κατασκευή καταφυγίου αδέσποτων ζώων συντροφιάς συνολικού προϋπολογισμού 430.332,00 € (συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ). Το ποσό αυτό επιμερίζεται σε χρηματοδότηση από το Υπουργείο Εσωτερικών με το ποσό 372.000 € και ίδιους πόρους του Δήμου 58.332€. Το καταφύγιο θα κατασκευαστεί σε περιοχή που έχει επιλεγεί στην Κοινότητα Μαλανδρινίου θα είναι 149 τ.μ. και θα έχει χωρητικότητα 48 ζώων.



# ΑΡΘΡΟ

## Ο ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ «ΛΑΜΠΙΝΟ» ΣΤΗ ΔΩΡΙΔΑ

Του Χρήστου Ι. Σιαμαντά



Όταν επισκέφτηκα πριν αρκετά χρόνια το Παλάτι των Δόγηδων στη Βενετία, το μάτι μου έπεσε σε ένα χάρτη-τοιχογραφία, στην αίθουσα της Συγκλήτου (Senatus), στην ΒΑ πλευρά του, αν δεν κάνω λάθος. Εικόνιζε την Κορινθιακό Κόλπο-GolfodiLepantoγια τους Βενετούς- με το κάστρο της Ναυπάκτου να δεσπόζει, ενώ βορειοανατολικά του διακρίνεται η ονομασία ενός οικισμού, «Lambino».

Αναμφίβολα επρόκειτο για έναν σημαντικό οικισμό, μεσαιωνικών χρόνων (με την ευρύτερη σημασία του όρου), που ο χρόνος, στο μακρύ διάβα του σε «συνέργεια» με την ανθρώπινη λήθη, ήταν αιτία να εξαφανιστούν τα ίχνη του. Δύο χάρτες του Κορινθιακού, Βενετών, εμφανίζουν τον οικισμό αυτό, σαν οχυρή θέση (σκίτσο κάστρου), ανατολικά της Ναυπάκτου, με την ονομασία «Labina». Είναι του φυσικού και γεωγράφου

τος2 γίνεται λόγος σε κάποια από αυτά, για «κώμη Λάμινο»3. Αναμφισβήτητα πρόκειται για παραφθορά, συν τω χρόνω, της λέξης «Λαμπινόν», που είναι η ονομασία του υπό έρευνα οικισμού, όπως αποτυπώνεται και στην βενετοτουρκική συνθήκη ορίων του 1481 (για την οποία θα αναφερθούμε παρακάτω).

Συγκεκριμένα, σημειώνεται στο με αριθμό 30 έγγραφο, χρονολογίας 1750 (Εγίρας 1165), της παραπάνω Συλλογής «...εκ των κληρικών της μονής Βαρνάκοβας της κειμένης εν τη κώμη Λάμινοστης υποδιοικήσεως Εβλενδερέκ...». Και πιο κάτω στο ίδιο κείμενο γίνεται αναφορά για κατάληψη το 1745 (Εγίρας 1160) τριών μύλων στην θέση «Βατοχώρι» του προκειμένου χωριού, που ανήκαν στο μοναστήρι, από τον ιμάμη του τζαμιού «Βαρούσι»4 της Ναυπάκτου. Δηλαδή η μονή εντοπιζόταν την εποχή εκείνη μέσα στα διοικητικά όρια του χωριού Λάμινο, της υποδιοικήσεως Εβλενδερέκ. -Διαφορετικός ήταν ο Καζάς (τουρκική διοικητική μονάδα) που υπαγόταν με τα χρόνια η παραπάνω «υποδιοίκησης». Σε έγγραφο της μονής του 1725 φέρεται να αποτελεί τμήμα της περιφέρειας του Καζά «Επουπαλή»(Ευπαλίου) και του 1748 του Καζά «Οχτερέκ»5.

Αυτό που δεν αφήνει καμία αμφιβολία για την θέση του οικισμού στην περιοχή της Μονής Βαρνάκοβας είναι το με αριθμό 29 έγγραφο, χρονολογίας 1750 (Εγίρας 1165), που αναφέρει «...οι Χριστιανοί των κωμών Βλαχοκάτουνον και Λάμινοκαι Καρυά των υπαγομένων εις τον Καζάν (υποδιοίκησιν) Εβλενδερέκυέβαλον αναφορά εις την Πύλην της Ευτυχίας (σημ. στον Σουλτάνο)». μάλλον για τον πιο πάνω ιμάμη, λόγω οικονομικής διαφοράς μαζί του από δάνειο που είχαν πάρει από τον ίδιο. Βλέπουμε λοιπόν ότι στο έγγραφο μνημονεύονται και τα

γειτονικά χωριά, δυτικά της Λαμίνου, «Βλαχοκάτουνο», το σημερινό Τρίκορφο Δωριδας και η «Καρυά»6. Στο έγγραφο με αριθμό 31 της Συλλογής, επίσης χρονολογίας 1750 (Εγίρας 1165), αποκαλύπτεται ότι η Λάμινο είχε δύο οικιστικά υποσύνολα, την Μεγάλη Λάμινο και εξ αντιδιαστολής και την Μικρή Λάμινο. Γράφεται σχετικά: «...Οι Μοναχοί της Μονής Βαρνάκοβαςυπέβαλοναναφοράν εις τον Σουλτάνονδιαλαμβάνουσαν ότι ενώ έκπαλαι εξουσίαζον τους μύλους τους κειμένους εν τη κώμη Μεγάλη Λάμινοκαι κατέβαλλον τους φόρους και τα νενομισμένα τέλη ετησίως...» στη συνέχεια μιλούν για την ιδιοποίησή τους (από ποιον άλλον;) από τον παραπάνω ιμάμη του «τεμένους Μεχμέτ» (σημ.

νου, στα μέρη της Ι.Μ. Βαρνάκοβας, με οχυρή τοποθεσία, που εμφανίζουν οι πιο πάνω βενετσιάνικοι χάρτες, εύλογα οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι η εν λόγω σημαντική οχύρωση δεν είναι άλλη-στην περιοχή του μοναστηριού- από αυτήν στην θέση «Παλαιόκαστρο» Φιλοθέης, πρώην Γκουμαίους. Εκεί τοποθετεί ο διακεκριμένος αρχαιολόγος και καθηγητής Πανεπιστημίου Γεώργιος Σωτηριάδης, μετά από έρευνά του στην περιοχή τον Ιούλιο-Αύγουστο του 1906, το αρχαίο Κροκύλειο7, αιτωλικό πόλισμα, που φέρει τείχη, προφανώς της περιόδου του 5ου - 4ου αι. π.Χ, όπως υποδηλώνει το σύστημα δόμησης, κατάλοιπα των οποίων σώζονται μέχρι σήμερα. Το κάστρο πρέπει να ήταν σε καλύτερη κατάσταση και πιο «λειτουργικό» τον Μεσαίωνα.

Συνεπώς στην περιοχή του «Παλαιόκαστρου» Γκουμαίων αναπτυσσόταν ο οικισμός του Λαμπινού.

Επρόκειτο για οικισμό που η ζωή του ανάγεται τουλάχιστον από τον 15ο αι.μ.Χ και θα πρέπει να εγκαταλείφθηκε, για άγνωστο λόγο, προς τα τέλη του 18ου αι. μ.Χ.

Περιλάμβανε στα όριά του ο οικισμός το μοναστήρι της Βαρνάκοβας και το πιθανότερο και τον χώρο



Ερείπια Παλαιοκαστρου Φιλοθέης

βορειοανατολικότερα, γιατί κτιριακά απομεινάρια υπάρχουν και στην τοποθεσία «Λειτουργού».

Στα μέσα του τελευταίου αιώνα (18ου), όπως προαναφέρθηκε, είχε το Λαμπινό (Λάμινο τότε) τους δύο παραπάνω οικισμούς. Η «Μεγάλη Λάμινο» θα ταίριαζε να τοποθετηθεί στον χώρο σήμερα του «Αϊ-Γιάννη του Ριγανά», ΝΑ του χωριού Φιλοθέη, κοντά στην περιοχή «Θέρμα». Στην θέση του σημερινού ναού, που κτίστηκε το 1962, αφιερωμένος στο Γενέθλιο (ή Γενέσιο) του Ιωάννου του Προδρόμου, υπήρχε παλαιότερο μοναστηριακό κτίσμα, του οποίου η κατασκευή ανάγεται πριν το 1204 και σώζεται υπόλειμμα του νοτίου τοίχου του9. Η Μονή έφερε την ονομασία του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου και αποτελούσε μετόχι της μεγαλύτερης Μονής της Βαρνάκοβας, ενώ ήδη το 1837 είχε διαλυθεί, όπως φανερώνει της ίδιας χρονολογίας έγγραφο των μοναχών του μοναστηριού της Βαρνάκοβας10. Στο παρακείμενο φαράγγι της Μανδήλων συναντάμε σήμερα ερείπια δύο μύλων (στην δυτική πλευρά της χαράδρωσης) και το πιο πάνω, με αριθμό 31, έγγραφο της Συλλογής Ξανάλατου αναφέρεται σε μύλους του μοναστηριού στην θέση της «Μεγάλης Λαμίνου». Στην τοποθεσία αυτή (με το αγιωνύμιο «ΑγιάννηςΡιγανάς») διακρίνονται στις ημέρες μας κτιριακά λείψανα και αλώνι. Ίσως να ήταν τότε το κέντρο δραστηριοτήτων της περιοχής του Λαμπινού, πράγμα που συνάγεται από το επίθετο, «Μεγάλη», καθώς και από τις εγκαταστάσεις στον χώρο.

Άγνωστο είναι το σημείο, όπου έκαιτο η «Μικρή Λάμινο». Εντελώς υποθετικά να προσδιορίσουμε το γεωγραφικό της στίγμα στην περιοχή του «Παλαιόκαστρου» Φιλοθέης, όπου και θα βρισκόταν η αρχική εγκατάσταση του Λαμπινού.



Το Λαμπινό, με την ονομασία «Labina», στο χάρτη του Βεντού Rosaccio Giuseppe

GiuseppeRosaccio, με χρονολογία 1606 και του χαρτογράφου Giovanni-FrancescoCamocio, του 16ου αιώνα.

Ας επιχειρήσουμε λοιπόν να τον «ξεθάψουμε» μέσα από το μεγάλο βάθος των αιώνων που πέρσαν, από τότε που καταλάμβανε μια θέση στο ελληνικό γεωγραφικό ανάγλυφο, αποτελώντας ο εντοπισμός του πρόκληση, κεντρίζοντας το ενδιαφέρον του ερευνητή.

Θα πρέπει εκ προοιμίου να ξεκαθαριστεί ότι ο οικισμός αυτός χωροθετούνταν μεταξύ Ναυπάκτου και Τολοφώνας-Βιτρινίτσας στο παρελθόν-στην Φωκίδα. Αψευδές στοιχείο οι δύο παραπάνω χάρτες, που τον φανερώνουν ανατολικά μεν της Ναυπάκτου και δυτικά του εν λόγω χωριού, όπου τοποθετείται από τους συντάκτες τους και εκεί «κάστρο», με την ονομασία «Vedreniza», που δεν παραπέμπει πουθενά αλλού παρά μόνον στον αρχαίο οχυρωματικό περίβολο στην θέση «Μακίου» της περιοχής της Τολοφώνας1. Συνεπώς είναι σαφές ότι έκαιτο σε αρκετή απόσταση, δυτικότερα της Τολοφώνας και της Ερατεινής.

Πού θα πρέπει όμως να γίνει έρευνα στα δυτικά της Τολοφώνας, όταν πρόκειται για μία μεγάλη έκταση, με (αρχαίες) οχυρωματικές θέσεις μέχρι τη Ναύπακτο;

Τον γρίφο τον λύνουν έγγραφα του 18ου αιώνα των καλογέρων της Ι. Μ. Κοιμήσεως της Θεοτόκου της Βαρνάκοβας που απηύθυναν προς τις τουρκικές αρχές της Ναυπάκτου, σχετικά με σφοδρή διαμάχη που είχαν με καταπατητή της περιουσίας του μοναστηριού.

Στην συλλογή εγγράφων της μονής, που αποδελτίωσε ο Διογένης Ξανάλα-



Ο γαλλικός χάρτης του 19ου αι

Το χωριό Λαμπινό είχε «αιμοδότη» του το μοναστήρι της Βαρνάκοβας- και αντίστροφα - ,στο οποίο ανήκαν οι μύλοι που εκμεταλλεύετο ,καθώς και αγροτικά ακίνητα (υποστατικά), ιδιοκτησίας του και ενοικιασμένα.

Στα 1481 συνάπτεται στην Κωνσταντινούπολη συνθήκη μεταξύ Βενετών και Τούρκων για να επανοριοθετηθούν τις βενετσιάνικες κτήσεις σε σχέση με την τουρκική επικράτεια , μεταξύ άλλων περιοχών και για το βενετικό territorium(περιφέρεια) της Ναυπάκτου. Θα ήταν εκτός πνεύματος της παρούσας μελέτης η εκτεταμένη ανάλυση της συνθήκης αυτής. Θα περιοριστούμε όμως στη μνεία που κάνει στα «διορθωμένα» ανατολικά και νότια όρια του βενετσιάνικου «κρατιδίου» της Ναυπάκτου (τα νοτιοδυτικά έφθαναν στον Εύηνο ποταμό) ,όπου γίνεται για πρώτη φορά η αναφορά στο τοπωνύμιο «Λαμπινόν». Γράφεται χαρακτηριστικά- και ασυντακτα -στην συνθήκη: « τούτον τον τόπον τον από του Μόρνου ,ος και Διπόταμον λέγεται ,υπό το Λαμπινόν ,και διερχόμενον (σημ. το όριο) τον ποταμόν ,ος και Ζιμπόζια λέγεται, κατέρχεται (σημ. το όριο) παρ'αυτὸν τον ποταμόν έως Καλάσσης, τούτον τον τόπον συν τοις περιεχομένοιςαυτῶ ορίζει η βασιλεία μου (σημ. η τουρκική εξουσία) ,ίνα της αυθεντίας των Βενετῶν βεβαίως και απαρσαλεύτως άνευ λόγου τινός ».

Ποια στοιχεία αντλούμε για τον εντοπισμό της οριογραμμής αυτής σε σχέση μάλιστα με το Λαμπινό; Κατ' αρχήν εστιαζόμαστε στην περιοχή του Μόρνου και στο νότιο ρου του.

Άλλος ποταμός στην περιοχή σημαντικός -εκτός του Μόρνου - δεν υπάρχει πλην του χειμάρρου, σήμερα της «Μανδήλως»,που στο παρελθόν είχε μεγαλύτερη και συνεχή ροή ,με τα χαρακτηριστικά του ποταμιού ( «ποτάμιο Μαντίλα» την αναφέρει ο Γ. Σωτηριάδης στην μελέτη του 11 ). Έτσι ο ποταμός «Ζιμπόζια» δεν μπορεί παρά να ταυτιστεί με την «Μανδήλω». Και το αναγραφόμενο στο κείμενο της συνθήκης τοπωνύμιο «Διπόταμον» εννοεί την συνύπαρξη των δύο αυτών ποταμίων ροών , του Μόρνου και της γειτονικής Μανδήλως. Όμως επικεντρωνόμενοι στην ερμηνεία της φράσης «... ος και Ζιμπόζια λέγεται (σημ. η Μανδήλω), κατέρχεται (σημ. το όριο) παρ'αυτὸν τον ποταμόν έως Καλάσσης...», οδηγούμαστε στην σκέψη ότι πιθανόν το ποτάμι αυτό την περίοδο του 15ου αι. είχε ανεξάρτητη ροή - και δεν συνέβαλε στον Μόρνο, γιατί θασάνεφερε τον τελευταίο να κατέληγε στην θάλασσα- μέχρι τον θαλάσσιο

- '12 χώρο ,που χυνόταν . Πού ήταν όμως οι εκβολές του Ζιμπόζια-Μανδήλως , που αποτελούσε και το νοτιοανατολικό άκρο-όριο της βενετσιάνικης επικράτειας της Ναυπάκτου; Το πιθανότερο να τοπογραφούνται στην ευρύτερη περιοχή της Χιλιαδούς. Γιατί το υδάτινο αυτό στοιχείο μετά την διέλευσή του από το φαράγγι στην περιοχή ανατολικά της Φιλοθέης ,λόγω της λοφοσειράς μεταξύ Πηγής και Μαγούλας, κάμπτεται προς τα δυτικά και ρέει με κατεύθυνση τον Μόρνο ,ενώ στη συνέχεια βρίσκει «εμπόδιο» προς την θάλασσα την λοφώδη έκταση του Ευπαλίου- Καστρακίου και στο μακρινό παρελθόν ,συνεχίζοντας δυτικά, θα έβρισκε φυσικό διέξοδο προς τα θαλάσσια νερά -υπό την προϋπόθεση της ξεχωριστής του διαδρομής- στον χώρο της Χιλιαδούς13. Σημειωτέον ότι η κοίτη του ποταμού Μόρνου στο απώτερο παρελθόν είχε ανατολικότερη πορεία από την σημερινή14. Οπότε

και η κοίτη της Μανδήλως -εφόσον είχε ανεξάρτητο ρου- θα ήταν τότε ανατολικότερα του Μόρνου. Το «Διπόταμον» βρισκόταν «υπό το Λαμπινόν» ,κατά τον όρο της συνθήκης. Και πράγματι τα δύο ποτάμια ,Μόρνος και Ζιμπόζια- Μανδήλω, συναντώνται στην κοιλάδα , κάτω από το Λαμπινό (τότε «Παλαιόκαστρο» Φιλοθέης) και την περιοχή του . Προφανώς δεν υπήρχε την περίοδο εκείνη στο μέρος άλλος σημαντικός οικισμός να προσδώσει την ονομασία του στον ευρύτερο χώρο.

Ενώ το αρχικό ανατολικό όριο ήταν ο ποταμός Μόρνος ,τι έκανε πράγματι τους Βενετούς και ζήτησαν -μέσω των αντιπροσώπων τους στην τουρκοβενετική «επιτροπή» οριοθέτησης, ΓιωννάνιDarioκαι MarheoBasso(προβλεπτή/διοικητή της Ναυπάκτου) - την αναθεώρηση της συνθήκης για να περιλάβει ανατολικά η βενετσιάνικη περιφέρεια της Ναυπάκτου και την περιοχή μέχρι και τον ποταμό Ζιμπόζια- Μανδήλω. Ως επίσημη αιτιολογία στην συνθήκη σημειώνεται ότι τα προηγούμενα όρια «ήσαν στενά». Ίσως όμως η πραγματική αιτία ήταν τα προσδοκώμενα φορολογικά τους έσοδα από το μοναστήρι της Βαρνάκοβας ,που διέθετε μεγάλη περιουσία ( αγροκτήματα ,μύλους ,ποιμνία κ.α.) και βρισκόταν στον χώρο που προστέθηκε ,με την τροποποίηση της αρχικής συνθήκης. Θα ήταν σοβαρή παράλειψη η μη χωροθέτηση της αρχικής θέσης του χωριού «Γκουμαίο».

Παρατηρώντας τον αγγλικό στρατιωτικό χάρτη ,που είναι αρκούντως ακριβής (εκτός κάποιων λαθών σε τοπωνύμια) και συνοδεύει το βιβλίο του περιηγητή / Αρχιδούκα της Αυστρίας, LudwigSalvator,με τον τίτλο: SpazierfahrtimGolfevonKorinth(Ενας περι-



Περιοχή αρχικής εγκατάστασης του οικισμού Γκουμαίων με βάση χάρτες 19ου αι.

πλους στον Κόλπο της Κορίνθου) , καθώς και τον γαλλικό χάρτη του τέλους του 19ου αι. για την περιοχή της «Κάτω Κοιλάδας του Δάφνου» (Μόρνου) ο οποίος είναι ένθετος στο σύγγραμμα του Γεωργίου Σωτηριάδη : Ζητήματα αιτωλικής ιστορίας και τοπογραφίας -σε Β. C.H. του 1907 σελ.273 επ. -(βλ. για τους χάρτες σημείωση 6 ) , διαπιστώνουμε ότι το χωριό «Γκουμαίοι» τοποθετείται μεταξύ της I.M. Βαρνάκοβας και του «Παλαιόκαστρου» της περιοχής Φιλοθέης. Συγκεκριμένα,με βάση τους κλίμακες των χαρτών (σε συνδυασμό με το GoogleEarth), εντοπίζεται 1 χιλιόμετρο βόρεια από το ύψος του λόφου με τα ερείπια της οχυρώσεως, σε ράχη ,δυτικά του δρόμου για το μοναστήρι της Βαρνάκοβας ( περί τα 400 μ. ΒΔ από την θέση «Σταυρός»). Στο «γυμνό» αυτό ,μη δασοσκεπές , μέρος διακρίνονται διάσπαρτες πέτρες . Στο συγκεκριμένο λοιπόν σημείο το 1873 ο Salvator(που περιηγείτο την Κορινθιακό με το σκάφος του «NIXE»),κατά την επίσκεψή του στην περιοχή , διαπιστώνει ότι το χωριό εκεί είχε περί τα 50 πετρόχτιστα σπίτια και εκκλησία ,χωρίς να αναφέρει τίποτα άλλο στο πιο πάνω σύγγραμμά του για τούτο 15.

58 χρόνια περίπου, νωρίτερα από τον Αυστριακό περιηγητή ,ο Γάλλος πρόξενος στην Πάτρα, περιηγητής και αυτός, Φραγκίσκος-Κάρολος - Ουγκώ Πουκεβίλ περιηγείται το μέρος και μας κάνει γνωστό

ότι το χωριό Γκουμαίοι (το αποκαλεί λανθασμένα «Γουμένους») κατοικείται από 18 οικογένειες16 . - **Θερμές ευχαριστίες για την πολύτιμη βοήθεια τους στους: Βασίλη Θεοδωρόπουλο, Ευθύμιο Παπαϊωάννου και στον φίλο αρχιτέκτονα Γιάννη Κοργιάλα. Αφιερωμένη η εργασία μου αυτή στην μνήμη του πρόσφατα εκλιπόντα φίλου μου και πατριδολάτρη ,τον Ευπαλιώτη Γιάννη Γ.Πριόβολο.**

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Βλ. LucienLerat:OLEσπέριοι Λοκροί I -Τοπογραφία και Ερείπια (Μετάφραση: Βασιλική Καραμπέτσου-Δέσποινα Χατζήβασιλείου) Άμφισσα 2008 ,σελ. 184.
2. Ανέκδοτα έγγραφα της εν Δωριδί Ιεράς Μονής Βαρνάκοβας.
3. Λανθασμένα ο Ξανάλατος αποδίδει την ονομασία Λάμιμος στο χωριό Λομποτινά (Άνω Χώρα σήμερα) ,γιατί εκτός του ότι απείχε μεγάλη απόσταση από το μοναστήρι και δεν διέθετε στην περιοχή του οχύρωση (όπως το Λαμπινό κατά τους αναφερόμενους βενετικούς χάρτες) ,αυτό ανήκε στον Καζά των Κραβάρων.
4. Εννοεί το τζαμί του Τεκέ ΚαραμπάςΜεχμέτΕφέντη (όπως θα δούμε και παρακάτω στο έγγραφο 31) , ανατολικά και παραπλεύρως στην δυτική πύλη της Ναυπάκτου (Μποτσαρέικα)- βλ. γι' αυτό, Αργύρης Πετρονύτης: Οθωμανικά αρχιτεκτονήματα Ναυπάκτου ,Ναυπακτιακά ΣΤ ,σ.σ. 259/260-.
5. Διογ. Ξανάλατος: Ανέκδοτα έγγραφα της εν Δωριδί Ιεράς Μονής Βαρνάκοβας, έγγραφα με αριθμούς 25 και 28 ,αντίστοιχα.
6. Εγκαταλειμμένος οικισμός μεταξύ Φιλοθέης και Τρικώρου διαιρεμένη σε δύο συνοικισμούς ,την «Κάτω Καρυά» ,στο βόρειο μέρος και «Επάνω Καρυά» στο νότιο μέρος (!) ,όπως απεικονίζονται σε αγγλικό στρατιωτικό χάρτη της περιοχής του Κορινθιακού -συνταχθείς το 1834 από τον υπολοχαγό OwenStanleyκαι συμπληρωθείς το 1865 από τον επίσης στρατιωτικό A.L. Mannsell,αλλά και σε επίσημο γαλλικό χάρτη τέλους του 19ου αι. (Αναφέρονται και πιο κάτω). Για την Καρυά βλ. Γιάννη Ηλιοπούλου ,Παρθένιος Ζωγράφος ο από Καρυών (1789-1850) Ο Παπαφλέσσας της Δωριδας σ.σ.13-17.
7. Η μελέτη του επιγράφεται : «Ζητήματα αιτωλικής ιστορίας και τοπογραφίας» και είναι δημοσιευμένη στο γαλλικό αρχαιολογικό περιοδικό «BulletindeCorrespondanceHellenique» (B.C.H.) του 1907 σ.270. Καταπίνεται εμπειριστικώς με την διαδρομή που ακολούθησε ο Αθηναίος στρατηγός Δημοσθένης ,στην εκστρατεία του ,με αφετηρία τον Οινεώνα (περιοχή «Παλαιόκαστρου» Ευπαλίου και Καστρακίου) , βόρεια κατά των Αιτωλών ,το καλοκαίρι του 426 π.Χ. ( Η αναφορά του για την ταύτιση του «Παλαιόκαστρου των Γκουμαίων» με το Κροκύλειο σ.σ. 291- 292). Αξιοσημείωτη παρατήρηση , ο Σωτηριάδης είναι ο αρχαιολόγος που συνέγραψε στοιχεία για τις αρχαίες Θήβες.
8. Δομημένα με το ισόδομο σύστημα τοιχοδομίας, με διάδοση τον 5ο - 4ο αι. π.Χ ( βλ. Άννα Λαμπράκη (αρχαιολόγος) : Πως έχτιζαν οι Αρχαίοι , Αρχαιολογία 9 σελ. 27 (32,33). Το ίδιο σύστημα συναντάμε και στο «Παλαιόκαστρο-Γύρο» Ευπαλίου (όπου η ακρόπολη του αρχαίου Οινεώνα).
9. Για τα στοιχεία αυτά και περισσότερες λεπτομέρειες ως προς τη Μονή αυτή του Αγίου Ιωάννη ,βλ. Βασίλη Κασαρό : Γύρω από τα μοναστικά ζωή της περιοχής της Ναυπάκτου στους βυζαντινούς χρόνους ,Ναυπακτιακά ΣΤ. σ.σ.125-135.
10. βλ. Βασίλη Κασαρό ,ο.π. σελ. 133,143.
11. Γεώργιος Σωτηριάδης : Ζητήματα αιτωλικής ιστορίας και τοπογραφίας«BulletindeCorrespondanceHellenique» (B.C.H.) του 1907 σ.σ. 283 και 289.
12. Και ο Σωτηριάδης δέχεται τον διαφορετικό προς ανατολάς ρου των δύο ποταμών στα αρχαία χρόνια, σημειώνοντας στην μελέτη του: Ζητήματα αιτωλικής ιστορίας και τοπογραφίας (σελ.283) ο.π., σχετικά: «...εις άλλους χρόνους, ότε αμφοτέρα τα ρεύματα (σημ. Μόρνου -Μανδήλω) έρρεον πολύ εγγύς προς την ειρημένη πεδιάδα (σημ.Γουβού, στην αρχαιότητα λιμάνι του Οινεώνα) διευυνόμενα προς το ακρωτήριοΚόκκινον, όχι μακράν του οποίου και μάλλον πλησίον του μικρού συνοικισμού Χιλιαδού, δεικνύεται η παλαιά του Δάφνου(σημ.Μόρνου) κοίτη».
13. Μη έχοντας υπόψη νεότερα στοιχεία ,όπως οι πιο πάνω βενετσιάνικοι χάρτες, είχε υποστηριχθεί από πλευράς μου στο παρελθόν και με βάση τα βορινά όρια της συνθήκης -λανθασμένα- ότι το πιθανόν ανατολικό όριο της βενετικής επικράτειας της Ναυπάκτου, βρισκόταν στην περιοχή της Ερατεινής,τοποθετώντας το Λαμπινό μεταξύ Καλλιθέας και Τολοφώνας.
14. Γεώργιος Σωτηριάδης ο.π. σ.σ. 283,289.
15. Σελ. 23 και 24.
16. Φραγκίσκος- Κάρολος- Ουγκώ Πουκεβίλ : Ταξίδι στην Ελλάδα. Στερέα Ελλάδα-Αττική-Κόρινθος. -Μετάφραση Μίρκα Σκάρα (Αθήνα 1995) σ.59.

\* **Ο Χρήστος Ι. Σιαμαντάς είναι Δικηγόρος-ιστορικός ερευνητής**

# 2021: Ένας τρελός - τρελός χειμώνας!

Οι γιορτές πέρασαν αθόρυβα φέτος με μόνο τρεις λειτουργίες στις τρεις μεγάλες γιορτές, Χριστούγεννα, Αγίου Βασιλείου και Θεοφάνεια και με τη συμμετοχή λίγων προσκυνητών. Έτσι κλεισμένοι στα σπίτια μας δεν καταλάβαμε πώς ήρθαν και τότε πέρασαν οι γιορτές.

Ο καιρός φέτος τρελάθηκε. Αν αφαιρέσει κανείς δύο τριήμερα, τα οποία ήταν ψυχρά, όλος ο Γενάρης πέρασε ανοιξιάτικος με υψηλές θερμοκρασίες, με βροχούλες και λιακάδες και μπορούμε να πούμε ότι πίνουμε τον καφέ μας στη βεράντα. Την σκυτάλη της καλοκαιρίας παρέλαβε και συνέχισε ο Φεβρουάριος με ανοιξιάτικο το πρώτο δεκαήμερο. Όμως φύλαγε μια έκπληξη. Ήρθε απότομα χωρίς να το περιμένει κανείς μια βαρυχειμωνιά με πολικές θερμοκρασίες, πολλά χιόνια, που προξένησαν μεγάλες καταστροφές. Ευτυχώς στην περιοχή μας δεν έπεσε χιόνι και μόνο βροχή και αυτή σιγανή και πολύ κρύο, ενώ στην ανατολική Ελλάδα τις καταστροφές τις είδαμε από την τηλεόραση. Ήταν ένα ψυχρό κτύπημα γιορτή του

τα αρτύσιμα εδέσματα όλες τις ημέρες της εβδομάδας, ενώ την εβδομάδα πριν της Αποκριάς τα νηστεύουν την Τετάρτη και την Παρασκευή.

Την Παρασκευή δύο ημέρες πριν την Αποκρία και ώρα 4 μ.μ. χτυπούσε η καμπάνα και όλες οι νοικοκυρές πήγαιναν στην εκκλησία ένα πιάτο με βρασμένο σιτάρι, στολισμένο με σπόρους ροδιού, σταφίδα και ζάχαρη.

Μετά το πέρας του Εσπερινού ο Ιερέας έψελνε τρισάγιο υπέρ αναπαύσεως των ψυχών όλων των κοιμηθέντων του χωριού, από τη φυλλάδα που κρατούσε ο Ιερέας κατά οικογένεια και αλφαβητική σειρά και αυτό γινόταν ως εξής:

Φώναζε το όνομα του ζωντανού αρχηγού της οικογένειας και στη συνέχεια όλα τα ονόματα των κοιμηθέντων της οικογένειας μέχρι να τελειώσουν όλες οι οικογένειες. Αυτή λέγεται ψυχοπαράσκευο. Ακολουθούν τρία ψυχασάββατα, στα οποία ψάλλεται ειδική λειτουργία υπέρ αναπαύσεως των ψυχών. Σε πολλά χωριά και το δικό μας γίνεται το ίδιο και σήμερα. Η Κυριακή της Αποκριάς ήταν σπου-

βρισκονταν εκεί που είναι σήμερα η πλατεία και μόνο οι νοικοκυρές γύριζαν στο σπίτι για να φτιάξουν κανένα σαγανάκι, πίτα και άλλα σχετικά που θα τα κουβαλούσαν στα αλώνια, ενώ οι άνδρες ετοιμάζονταν να παίξουν τα πίτσια.

Από την προηγούμενη είχαν αναθέσει σε κάποιον να φτιάξει δύο μικρούς πασσάλους και να τους βυθίσει στο έδαφος σε απόσταση 10-12 μ. ο ένας από τον άλλον και να διακρίνονται 2-3 πόντους πάνω από το έδαφος. Αυτοί έπρεπε να είναι από πουρνάρι ή αγριελιά για να αντέχουν στα χτυπήματα και λέγονταν πίτσοι ή πίτσια. Οι παίκτες είχαν ετοιμάσει τις σιουμάδες ή αμάδες, πέτρες στρογγυλές, πλακέ πελεκημένες και γερές.

Τις συγκέντρωναν σ' ένα μέρος και έβαζαν ένα παιδί και τις χώριζε πετώντας τη μια αριστερά και την άλλη δεξιά εναλλάξ. Έτσι σχηματίζονταν οι ομάδες. Μετά έρχονταν κλήρο ποια ομάδα θα άρχιζε πρώτη και άρχιζε το παιχνίδι. Πετούσαν τις σιουμάδες από τον ένα πίτσιο στον άλλον οι παίκτες

φωτιά, έτρωγαν, έπιναν και χόρευαν γύρω από τη φωτιά μέχρι τις απογευματινές ώρες.

Το βράδυ της Κυριακής συγκεντρώνονταν σ' ένα σπίτι κατά σόι η γειτονιά για να αποκρέψουν όλοι μαζί. Οι νοικοκυρές έφτιαχναν ωραίες πίτες, τυριά, γιαούρτια, σαλάτες κ.λπ. και πολύ κρασί. Έτρωγαν, έπιναν και τραγουδούσαν δημοτικά τραγούδια κοντά στο τζάκι. Επίσης κάθε νοικοκυρά έφερνε από το σπίτι της τόσα αβγά όσα ήταν τα μέλη της οικογένειάς της για να τα βάλουν στη φωτιά ως εξής. Έβγαζαν τη στάχτη ζεστή από τη φωτιά, την τοποθετούσαν απέναντι από τη φωτιά σαν λοφοσειρά και πάνω εκεί τοποθετούσαν τα αβγά κατά σειρά ηλικίας των μελών της οικογένειας. Αν τα αβγά ιδρώναν προτού ψηθούν και βράσουν, τότε όλοι στην οικογένεια θα έχουν καλή υγεία. Αν ενός μέλους δεν ιδρώνει το αβγό αυτό δεν θα είχε καλή υγεία όλο το χρόνο.

Και ενώ όλοι βρίσκονταν στο τσακίρ κέφι, έμπαιναν ξαφνικά οι απρόσκλητοι μασκαράδες ντυμένοι αλλόκοτα και κάνοντας διάφορα αστεία. Οι άλλοι προσπαθούσαν να τους αναγνωρίσουν, τους κερνούσαν και χόρευαν μαζί τους.

Στο τέλος αποκαλύπτονταν κι εκείνοι που δεν τους αναγνώρισαν και μαζί με τους μασκαρεμένους από το σπίτι αυτό, επισκέπτονταν άλλα σπίτια. Οι δρόμοι γέμιζαν μασκαράδες που αλληλοπειράζονταν, χόρευαν και από κάποια σπίτια ακούονταν και πυροβολισμοί. Γινόταν πραγματικό ξεφάντωμα.

Και μετά από όλα αυτά έμπαιναν στη Μ. Σαρακοστή με πρώτη την Καθαρά Δευτέρα που δεν καταλύεται ούτε το λάδι. Από τότε άρχιζαν οι αγροτικές εργασίες, όπως το κλάδεμα και σκάψιμο των αμπελιών και τότε οι πρόγονοί μας χάλαζαν τα κούλουμα στα

αμπέλια. Επίσης γίνονταν τα οργώματα των χωραφιών για τα καλαμπόκια, τα ζαρζαβατικά κ.λπ.

Επειδή αυτήν την εποχή λόγω κορωνοϊού δεν υπάρχουν δραστηριότητες ή διάφορες αποκριάτικες εκδηλώσεις, θεωρήσαμε σκόπιμο να γράψουμε τα ήθη και έθιμα του χωριού μας, του παλιού καιρού, με την ελπίδα ότι δεν θα παρεξηγηθούμε, αλλά απλά θα ξαναθυμηθούμε τα παλιά.

Φέτος επειδή το Πάσχα είναι 2 Μαΐου οι Απόκριες εκτοπίστηκαν στον Μάρτιο και ο Φεβρουάριος ορφάνεψε. Αυτό συμβαίνει κάθε 5-6 χρόνια.



Αγίου Βαλεντίνου, κατά των ερωτευμένων. Μετά το εξαήμερο αυτό πολιτικό μέτωπο ο καιρός επανήλθε στην ανοιξιάτικη μορφή του μέχρι το τέλος του Φεβρουαρίου.

Ο Γενάρης είναι ο μήνας με τις περισσότερες γιορτές και θεωρείται και ο μήνας της επικοινωνίας και τούτο γιατί κείνα τα χρόνια οι χωριανοί μας ανταλλάσσουν επισκέψεις για χρόνια πολλά και πολλές φορές γίνονταν και γλέντια και δένονταν περισσότερο οι μεταξύ τους σχέσεις.

## Αποκριάτικα ήθη και έθιμα του χωριού μας

Οι γεωργοί ξεκουράζονταν όλον τον χειμώνα και άρχιζαν, τις προετοιμασίες για την ανοιξιάτικη σπορά στα μέσα Φεβρουαρίου και οι οποίες συνέπιπταν με τις Αποκριές της Μ. Τεσσαρακοστής.

Δύο εβδομάδες πριν την Αποκρία ανοίγει το Τριώδιο και καταλύονται

δαία ημέρα. Έτρωγαν το τελευταίο χοιρινό - σύγκλινο κρέας που το φύλαγαν στον Τάλγρο και σούπα από κότα. Θα ξανάτρωγαν κρέας μετά από 60 ημέρες, το Πάσχα.

Η εβδομάδα μετά της Αποκριάς λέγεται της Τυρινής και καταλύονται μόνο τα γαλακτομικά εδέσματα όλες τις ημέρες της εβδομάδας.

Από την Κυριακή της Τυρινής αρχίζει η αυστηρή νηστεία που την τηρούσαν με θρησκευτική ευλάβεια μικροί και μεγάλοι, αυστηρότατα.

Την Κυριακή της Τυρινής μετά τη Θεία Λειτουργία όλο το χωριό κατευθυνόταν στα αλώνια που αυτά

εναλλάξ και όταν πετούσαν όλοι, η ομάδα που θα έπαιρνε τον πόντο θα ήταν αυτή που κάποια σιουμάδα της θα βρισκόταν πιο κοντά στον πίτσιο. Όποια ομάδα έφτανε στον πόντο που είχαν ορίσει π.χ. 10, αυτή θα ήταν η νικήτρια. Το έπαθλο θα ήταν η μεταφορά των νικητών στην πλάτη των ηττημένων από το ένα άκρο των αλωνιών στο άλλο. Μπορεί να φανταστεί κανείς το τι γίνονταν την ώρα αυτή. Φωνές, φασαρία, γιουχαίσματα κατά των ηττημένων.

Στο μεταξύ οι νοικοκυρές είχαν φέρε τα εδέσματα και μετά το τέλος του παιχνιδιού, άναβαν μια μεγάλη

## ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

### ΘΑΝΑΤΟΙ

Στις 18/2/2021 πέθανε ο Παρασκευάς Σερελής και κηδεύτηκε την επομένη στο Κροκύλειο απ' όπου καταγόταν. Η γυναίκα του πέθανε στις 2 Ιανουαρίου όπως γράψαμε στο άλλο φύλλο. Ο Θεός ας αναπαύει την ψυχή τους.

### ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

Στις 13 Φεβρουαρίου ημέρα Σάββατο και στον Εσπερινό, στο Νεκροταφείο Πευκακίουεψάλη το εξάμηνο μνημόσυνο του αειμνήστου Δημητρίου Καψάλη. Ο Θεός ας αναπαύει την ψυχή του.

# ΝΕΑ ΤΟΥ ΔΡΟΣΑΤΟΥ

ΓΙΩΡΓΟΣ Ν. ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ - ΖΩΗ Δ. ΚΑΡΔΑΡΑ

## Δύο ευεργέτες του χωριού μας

Δύο συγχωριανοί, γεννήθηκαν στην Καρδάρα το 1947 από γονείς φτωχούς.

Οι γονείς τους γεννήθηκαν και αυτοί στην Καρδάρα, πρώτα ξαδέλφια, η μητέρα του Γιώργου και ο πατέρας της Ζωής αδέρφια.

Έφυγαν και οι δύο για να βρουν καλύτερη τύχη με τις ευχές των γονιών τους.

Ο μεν Γιώργος πήγε στην Γερμανία και μετά στην Αμερική, έγινε μεγάλος επιχειρηματίας, η δε Ζωή πήγε στην Αθήνα δούλευε και σπούδαζε έγινε εκπαιδευτικός (δασκάλα).

Η αγάπη για το χωριό τους είναι μεγάλη. Ο Γιώργος διέθεσε χρήματα έφτιαξε δρόμους, πέτρινη βρύση, αντικατέστησε το ηρώον του Δροσάτου. Η Ζωή διέθεσε χρήματα για την πλακόστρωση του προαυλίου του Αγίου Λουκά στο Δροσάτο.

Τώρα πήραν μαζί την απόφαση να φτιάξουν ένα σκέπαστρο από πέτρα που να δένει με την εκκλησία του Αγίου Λουκά αρχιτεκτονικά. Την επίβλεψη έχει ο συγχωριανός μας μηχανικός Γιώργος Μουτόπουλος. Ευχόμεστε να είναι καλά και, εκτός από την αγάπη των συγχωριανών, ο Άγιος Λουκάς να έχει καλά αυτούς και τις οικογένειές τους. Ο Σύλλογός μας τους κατατάσσει στους μεγάλους ευεργέτες του χωριού μας για αυτά που προσφέρουν και μας υποσχονται ότι πάντα θα είναι αρωγοί σε έργα που θα έχει ανάγκη το χωριό μας.

Τους ευχαριστούμε για την Ένωση των εκ Δροσάτου ΔωριδοκΚαταγομένων  
Μπάμπης Αλεξανδρής



### Επιστολή προς όλους τους συγχωριανούς μας

Εγώ προσωπικά καθώς και τα μέλη του Δ.Σ της Ένωσης έχουμε όλη την καλή διάθεση να συνεργαστούμε με τον Δήμο, αλλά από πλευράς του υπάρχει πλήρης αδιαφορία. Αυτό το έχει αποδείξει με τόσες αιτήσεις που έχουμε κάνει για τα προβλήματα που αφορούν το χωριό μας, χωρίς να έχουμε καμία ανταπόκριση.

Το κυριότερο είναι ότι από το γραφείο που μας έχει παραχωρηθεί ( συστεγάζεται με το κοινοτικό γραφείο) νόμιμα από τον δήμο και την περιφέρεια εδώ και οκτώ χρόνια, μετά την αλλαγή του Τοπικού Προέδρου του χωριού μας, και εδώ και ένα χρόνο, μας έβγαλαν έξω με απαράδεκτο τρόπο παρουσία και μελών του Δ.Σ., άλλαξαν αφαλό στην πόρτα για να μην έχουμε πρόσβαση, κλειδώνοντας μέσα βιβλία, φορολογικά αρχεία και παραστατικά και πολλά άλλα χρήσιμα πράγματα που δυσκολεύουν την λειτουργία του Συλλόγου.

Πιστέψαμε ότι ο Δήμαρχος θα έκανε τα δέοντα, μετά από τις πολλές αιτήσεις και προσωπικές επιστολές που έχουμε στείλει, η μέχρι τώρα συμπεριφορά του, όμως, δείχνει το αντίθετο.

Πολλοί δεν γνωρίζουν ότι είναι κλειστό το γραφείο για τον Σύλλογό μας εδώ και ένα χρόνο. Εμείς ως Σύλλογος κάνουμε ό,τι μπορούμε για να μην δημιουργήσουμε αντιπαραθέσεις μεταξύ συγχωριανών. Να γιατί ζητάμε συνέλευση του χωριού από τον κ. Δήμαρχο (είναι υποχρεωτικό να γίνεται βάσει νόμου τουλάχιστον μία φορά τον χρόνο) για να συζητήσουμε τα προβλήματά του χωριού μας. Το χωριό μας είναι εγκαταλελειμμένο. Είναι υποχρεωσή του και το απαιτούμε.

Χωριό δεν είναι μόνο το Ευάλιο, όσον αφορά τον καθαρισμό, τους δρόμους του οικισμού και τους αγροτικούς, τον φωτισμό, τις παιδικές χαρές, τα γήπεδα. Στο χωριό μας Δροσάτο - Πευκάκι, αυτά είναι εγκαταλελειμμένα.

Κύριε Δήμαρχε

γιατί δεν αντικαταστάθηκε με νέες λάμπες ο φωτισμός του κεντρικού δρόμου από τα όρια του Ευαλίου έως την διασταύρωση στο τρίγωνο προς Λιδορίκι και άλλα χωριά; Είναι άλλος Δήμος; ή ο δρόμος δεν είναι κεντρικός; Λίγη προσοχή και σεβασμός στους κατοίκους. Δεν γνωρίζω για άλλα χωριά τι έργα έχουν γίνει τα 10 τελευταία χρόνια στο σύνολο ως Δημοτική αρχή που είσαστε εσείς. Τι έργα έχουν γίνει στο Δροσάτο και στο Πευκάκι ψάχνω και δεν βρίσκω.

Μπάμπης Αλεξανδρής

### Ευχαριστήριο

Προς  
Τον Αντιπεριφερειάρχη  
Π.Ε ΦΩΚΪΔΟΣ  
κ. Δελμούζο Γεώργιο

Μετά από αίτηση που κάναμε στις 18/8/2020 στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος αναφε-

ρόμενοι στα προ-

βλήματα που έχει

ο οδικό δίκτυο

στην διαδρομή

από την διασταύ-

ρωση στο τρίγωνο

μέχρι τα όρια

τις Φιλοθέης,

στις 21/1/2021

μάς επισκέφτη-

κε κλιμάκιο από

την Περιφέρεια

Στερεάς Ελλά-

δος. Ήρθε για

αυτοψία με την

κα Μ. Φαροπού-

λου. Μαζί περ-

πατήσαμε τη

διαδρομή από

την διασταύρω-

ση στο τρίγωνο

μέχρι τα όρια

τις Φιλοθέης

και καταγρά-

ψαμε όλα τα

προβλήματα

του οδικού δι-

κτύου. Για τα

προβλήματα

ενημερώθηκε

η περιφέρεια

και μας απάν-

τησαν μέσω

e-mail τα πα-


ρακάτω.

Ευχαριστούμε

για την αντα-

πόκριση.





**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**  
**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**  
**ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓ/ΣΜΟΥ**  
**ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ**  
**Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ**  
**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΦΩΚΙΔΑΣ**

Αμφισσα 15/02/2021  
Αριθ. Πρωτ. 184044/3314/2020

**ΠΡΟΣ:** ΈΝΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚ ΔΡΟΣΑΤΟΥ ΔΩΡΙΔΟΣ ΚΑΤΑΓΟΜΕΝΩΝ  
Υπόψη Προέδρου  
κο Μπάμπη Αλεξανδρή  
email : alexandrisbabis@gmail.com

**ΚΟΙΝ:** 1.Γρ. Αντιπεριφερειάρχη Π.Ε Φωκίδας  
Ενταύθα  
2. Δήμος Δωριδος  
Ευάλιο ΤΚ 33056

**ΘΕΜΑ:** Απάντηση σε αίτηση σχετικά με φορές στο οδόστρωμα σε τμήμα της Ε.Ο. 48  
**ΣΧΕΤ:** Η από 18/08/2020 αίτησή σας.

Σε συνέχεια του παραπάνω σχετικού και μετά από αυτοψία που πραγματοποιήθηκε στις 21-01-2021 από την Υπηρεσία μας παρουσία του προέδρου του συλλόγου ΈΝΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚ ΔΡΟΣΑΤΟΥ ΔΩΡΙΔΟΣ ΚΑΤΑΓΟΜΕΝΩΝ και Μπάμπη Αλεξανδρή, σε τμήμα της Εθνικής οδού 48 και ειδικότερα στο τμήμα της οδού από διασταύρωση Ε.Ο 48 με Ευάλιο έως διασταύρωση Φιλοθέης.

Οι αναγκαίοι της οδικού τμήματος αυτού έχουν ήδη καταγραφεί στις εκθέσεις αυτοψιών των μηχανικών της υπηρεσίας μας και έχει συνταχθεί προμελέτη έργου. Οι εργασίες αυτές θα ενταχθούν σε επόμενο τεχνικό πρόγραμμα εφόσον υπάρχουν οι αναγκαίες πιστώσεις.

Οι εργασίες αποκατάστασης της σημασίας (στηθαία ασφαλείας, πινακίδες), θα εκτελεστούν μέσα στο επόμενο χρονικό διάστημα από έργο ήδη που υλοποιείται.

**Ε.Δ.**  
1) Χ. Α.  
2) κ. Πρ/νο ΤΣΕ  
3) Φ.Ε. (Μ. Φαροπούλου)  
4) Πρ/νο Δ/νσης  
5) Φ.011

**Ο ΠΡ/ΝΟΣ Δ.Τ.Ε Π.Ε ΦΩΚΙΔΑΣ**

**ΧΡΗΣΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΕΛΟΣ**  
Πολιτικός Μηχ/κός με Α' β

# Σπηλιά και Τσόκα

**Περπατώντας στα μονοπάτια που περπατήσαμε εμείς και οι προγονοί μας**

Σπηλιά και Τσόκα, ένα μαγευτικό μέρος που δεν γνωρίζουν, τόσο από το Δροσάτο αλλά και από το Πευκάκι.

Έχουμε ξαναγράψει στην εφημερίδα "ΤΟ ΕΥΠΑΛΙΟ" και παλαιότερα Αρ. Φύλλου 128 Ιούλιος - Αύγουστος 2016.

Αυτή η σπηλιά είναι πολύ κοντά στην πλατεία στο τρίγωνο απέχει μόνο πεντακόσια μέτρα. Οι περισσότεροι δεν έχουν πάει ούτε για βόλτα.

Πριν μερικά χρόνια με πρωτοβουλία του Συλλόγου ανοίξαμε μονοπάτι για να την γνωρίσουν τα παιδιά μας και όσοι από εμάς δεν την ήξεραν.

Ο σημερινός Δήμαρχος μας υποσχέθηκε τότε ότι θα μας ανοίξει δρόμο, (καθάρισμα) είχε την τύχη να την επισκεφθεί, αλλά μείναμε στις υποσχέσεις, όπως και για πολλά άλλα πράγματα.

Ένας συγχωριανός μας έχει τη διάθεση να βάλει μπουλντόζα να καθαρίσει τον δρόμο έως της Χαράς το Μνήμα, όσοι το ξέρουν είναι δίπλα στην Σπηλιά.

Σε αυτό το σημείο είχε τα μαντριά του ο μπάρμπα Φώτης Νικόπουλος που τώρα έχουν καλυφθεί από πουρνάρια, υπάρχουν μερικές πέτρες και ένας χαλασμένος μαντρότοιχος. Με τι κόπο φτιάχτηκαν αυτά τα μαντριά και με τι συνθήκες ζούσαν οι παππούδες μας και οι γονείς μας...

Θα σταθώ για λίγο στον μπάρμπα Φώτη ο οποίος ήταν προικισμένος με μαθηματικές ικανότητες και μαζευόμαστε όπου και να βρισκόταν για να μας λύσει ασκήσεις και να παίξουμε μαζί του τριώτα και ενιάρα. Έπαιζε μαζί μας με τόση υπομονή και πολλή αγάπη. Αξίζει να αναφερθούμε σε αυτόν τον συγχωριανό μας.



## ΦΩΤΙΟΣ Λ. ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ



Οι δυνατότητές του μεγάλες, όμως λόγω της πάθησής του δεν μπορούσε να δώσει εξετάσεις για παραπάνω σπουδές (γιατρός ή καθηγητής).

Όμως έγινε δάσκαλος και καθηγητής για τα παιδιά του χωριού του. Τον ψάχνανε στα βοσκοτόπια και στις ρεματιές για να τα βοηθήσει στα σχολικά τους προβλήματα.

Η χαρά του ήταν να είναι καλοί μαθητές.

Ασχολήθηκε με τη γεωργία και κτηνοτροφία. Έγινε βοσκός με γίδια και πρόβατα. Έζησε κατοχή και κακουχίες.

Όταν ήταν 25 ετών περίπου έζησε την μεγαλύτερη κακή εμπειρία της ζωής του. Ένα βράδυ στη θέση Χαριστόμνημα που είναι σε ρεματιά κοντά στη σπηλιά «ΤΣΟΚΑ» όπως κάθε βράδυ μάζεψε το κοπάδι του στο μαντρί το ταχτοποιήσε και δίπλα στο μαντρί είχε την τάρτσά του (1,50 - 2 τ.μ.). Πήγε να ανάψει τη φωτιά του να ζεσταθεί λιγάκι γιατί ήταν καταχειμώνα, και να φάει ό,τι του είχε η μάνα του στο μαρούδι. Το φως ανύπαρκτο, ένα λυχναράκι. Έσβησε τη φωτιά και έστρωσε τις κουβέρτες (τσόλια) να κοιμηθεί.

Πρέπει να ήταν μεσάνυχτα άκουσε βήματα έξω, και αμέσως ανοίξαν την κλειστρά (πόρτα) της τάρτσας. Τον πιάσανε, πάλεψε λίγο ....αλλά τι μπορούσε να κάνει; Τον έδεσαν χειροπόδαρα και τον φίμωσαν (λες και να φώναζε θα τον άκουγε κάποιος). Σκοτάδια, δεν έβλεπε τί-

ποτε φοβήθηκε ότι θα τον σκοτώνανε. Όμως αυτοί ήταν ζωοκλέφτες, σκοπός τους ήταν να κλέψουν τα γίδια του.

Του πήραν 30 γίδια και κατσικάκια και φύγανε. Μέσα στο φόβο του και στα σκοτάδια πάλεψε πολύ και κάποια στιγμή μπόρεσε και λύθηκε. Έφυγε τρέχοντας μέσα στο σκοτάδι να πάει στο χωριό στο σπίτι του στεναχωρημένος και καταπονημένος.

Πάντα ρωτούσε να μάθει για τους ζωοκλέφτες. Μετά από χρόνια έμαθε ποιοι ήταν και έπεσε από τα σύννεφα όταν έμαθε ότι άνθρωποι από το χωριό του ήταν εμπλεκόμενοι.

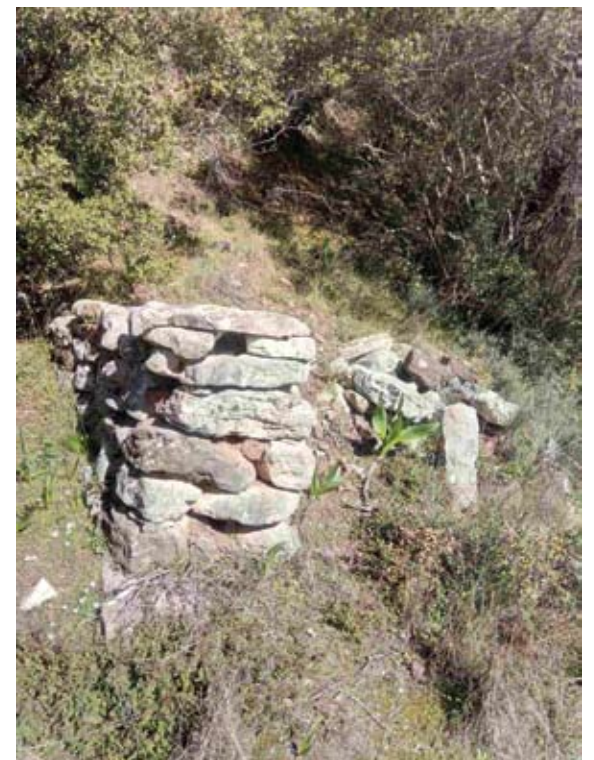
Έκανε οικογένεια με την αγαπημένη του Αικατερίνη δύο παιδιά, την Γιώτα και τον Λεωνίδα. Απόκτησε εγγόνια. Η χαρά του ήταν να βλέπει τα παιδιά του πρώτα και μετά τα εγγόνια του να διαβάζουν για να πετύχουν στη ζωή τους.

Έφυγε από τη ζωή το 2003 σε ηλικία 94 ετών.

Δεν θα τον ξεχάσουν όσοι τον γνώρισαν.

Ήμουν τυχερός διότι το σπίτι τους στο χωριό ήταν δίπλα στο δικό μας από τη μία πλευρά η θεία- Φώταινα και από την άλλη η θεία-Μάκαινα...πραγματικά δεν μπορείτε να φανταστείτε τι καλές εποχές ζούσαμε αγαπημένα, γονείς, παιδιά, παππούδες και γιαγιάδες.

Μπάμμης Αλεξανδρής



Ο Φώτης γεννήθηκε το 1909 στο Δροσάτο (Καρδάρα) Φωκίδος.

Από μικρός σε ηλικία 5 ετών αρρώστησε από μία πολύ βαριά αρρώστια για την τότε εποχή (1914).Μηνιγγίτιδα. Αιτία: αλλεργία από φαγητό (καβούρια), με συνέπεια υψηλό πυρετό, φαγούρα και έπεσε σε κώμα (αλλεργικό σοκ) και εν συνεχεία μηνιγγίτιδα αφήνοντάς του αναπηρία στις φωνητικές χορδές και παράλυση του αντίχειρα.

Παρόλα αυτά ο Φώτης το πάλεψε και τα κατάφερε με την βοήθεια των τότε γιατρών Ευπαλίου Παπανικολάου και Παπαδημητρίου (ή Καραμεσίνη).

Τώρα η ζωή του ήταν διαφορετική όμως. Δεν μπορούσε να μιλήσει καθαρά όπως όλα τα παιδιά και τον στενοχωρούσε πολύ. Όμως ο Φώτης μεγάλωνε και ήταν ένα πανέξυπνο παιδί, άριστος μαθητής και τελείωσε το Δημοτικό και το Σχολαρχείο.

ΕΚΑΤΟΝΤΑΔΕΣ ΟΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΚΑΘΕ ΧΡΟΝΟ

# Το TihioRace πρεσβευτής της Δωρίδας

Ένα πολύ μεγάλο κεφάλαιο, του αθλητισμού και όχι μόνο, της Δωρίδας είναι το TihioRace. Πρόκειται για μία διοργάνωση που βρίσκεται ήδη στον 8ο χρόνο της και μέχρι στιγμής έχει καταφέρει να αποτελέσει ένα σημαντικό πόλο έλξης για εκατοντάδες δρομείς. Όπως ήταν αναμενόμενο η πανδημία του κορονοϊού έχει επηρεάσει σημαντικά όλα τα αθλητικά δρώμενα και φυσικά και το TihioRace. Πέρυσι οι προγραμματισμένες δραστηριότητες μετατέθηκαν για το φθινόπωρο. Φέτος έχουν ήδη ανακοινωθεί οι ημερομηνίες



Ο κ. Θωμάς Ρούμπας

για τους αγώνες και μάλιστα προστέθηκε και μία διαδρομή, το TihioRace Mountain Bike Marathon, συνολικής απόστασης 74 χιλιομέτρων. Αξίζει ν' αναφέρουμε ότι χρόνο με το χρόνο οι συμμετοχές στα δρώμενα του TihioRace αυξάνο-

νται και εκατοντάδες φίλοι του αθλητισμού απ' όλη τη χώρα αλλά και το εξωτερικό, επισκέπτονται για μέρες τη Δωρίδα. Έτσι χάρις στο TihioRace η Δωρίδα γίνεται παντού γνωστή.

Μιλήσαμε με τον δημιουργό και ψυχή του TihioRace, επιχειρηματία Θωμά Ρούμπα, ο οποίος μας ανέλυσε τα δεδομένα που επικρατούν εν όψει της φετινής διοργάνωσης και πάντα σε συνδυασμό με την πανδημία του κορονοϊού.

«Εμείς λειτουργούμε βάσει του πλάνου που έχουμε εκπονήσει και σύμφωνα με το οποίο οι αγώνες μας αρχίζουν στις 25 Απριλίου. Εξαιτίας της πανδημίας είναι νωρίς για να μπορούμε να μιλήσουμε με σιγουριά. Δεν έχουν ανοίξει ακόμη οι εγγραφές, αφού

πρέπει να περιμένουμε. Λογικά προς τα τέλη Μαρτίου θα έχουμε μία πιο σαφή εικόνα. Αυτό που μπορώ να πω με σιγουριά είναι ότι εμείς είμαστε έτοιμοι. Δουλεύουμε παράλληλα σε

όλα τα επίπεδα. Έχουμε προχωρήσει σε όλες τις απαραίτητες παραγγελίες για τα υλικά που χρειαζόμαστε, όπως επίσης έχουμε ήδη κλείσει συμφωνίες με γιατρούς, φωτογράφους και ότι άλλο απαιτείται. Από τη στιγμή που η Πολιτεία θα μας ανάψει το πράσινο φως, εμείς θέλουμε τρεις εβδομάδες για να πλήρως έτοιμοι. Πάντως πιστεύω ότι ο πρώτος αγώνας θα γίνει μετά το Πάσχα, αλλά θα πρέπει να περιμένουμε λίγο ακόμη.

Θέλω να τονίσω ότι το TihioRace πρόκειται για ένα μοναδικό γεγονός στο είδος του στην Ελλάδα. Αρκεί να πούμε ότι οι συμμετοχές στον κύριο αγώνα έχουν φτάσει τις 600! Κι αυτό συμβαίνει σε ένα αγώνα, όπου δεν υπάρχει διαμονή, γεγονός το οποίο είναι πλήρως αποτρεπτικό. Είναι επίτευγμα να έρχονται τόσο δρομείς και αποτελεί τεράστια προβολή για τον τόπο και τη Δωρίδα γενικότερα».



ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΓΙΑΣ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΑΠΟΛΛΩΝΑ ΕΥΠΑΛΙΟΥ

## “Πολλές οι πληγές αλλά ΠΡΕΠΕΙ να ολοκληρωθούν τα πρωταθλήματα”



**Ο πρόεδρος του Απόλλωνα Ευπαλίου, Γιάννης Κούγιας, μίλησε εφ' όλης της ύλης και τάχθηκε υπέρ της ολοκλήρωσης των αγωνιστικών υποχρεώσεων, αλλά έθεσε κι ένα πολύ σημαντικό ερώτημα...**

Η σεζόν 2020-21 ξεκίνησε με σχετικά δύσκολες, αλλά η αλήθεια με τις καλύτερες προϋποθέσεις για τον Απόλλωνα Ευπαλίου, αφού σε τέσσερις αγωνιστικές που είχαν διεξαχθεί η ομάδα είχε μόνο νίκες, ενώ είχε αποκλείσει στο Κύπελλο και τον Φωκικό! Μήπως όμως δεν θα έπρεπε να είχε ξεκινήσει καν; Μήπως θα ήταν πιο σωστή απόφαση της Πολιτείας να διαμηνύσει στα σωματεία, ότι φέτος, λόγω της πανδημίας του κορονοϊού, δεν θα γίνουν τα ερασιτεχνικά πρωταθλήματα; Ο πρόεδρος του συλλόγου, Γιάννης Κούγιας μίλησε στην εφημερίδα μας για τα δεδομένα που έχουν διαμορφωθεί μετά τη διακοπή της αγωνιστικής περιόδου, τον περασμένο Οκτώβριο, αναφέρθηκε στις σκέψεις που υπάρχουν εν όψει της συνέχειας –όποια κι αν είναι αυτή– και έθεσε ένα πολύ βασικό ερώτημα. Μήπως θα ήταν καλύτερα, να μην είχε αρχίσει καν η φετινή σεζόν; Η διακοπή των πρωταθλημάτων έχει κρατήσει την ομάδα μακριά από τις αγωνιστικές υποχρεώσεις ακόμη και από τις προπονήσεις. Αυτό που έχουν κάνει οι άνθρωποι του Απόλλωνα είναι δώσουν σε καθένα ποδοσφαιριστή ξεχωριστά, ένα ατομικό πρόγραμμα εκγύμνασης έτσι ώστε να προπονείται μόνος του και να διατηρηθεί σε ένα επιθυμητό επίπεδο φυσικής κατάστασης. Ο Γιάννης Κούγιας

ευελπιστεί ότι η σεζόν θα συνεχιστεί και θέλει οι ποδοσφαιριστές να είναι πανέτοιμοι.

«Εμείς είμαστε υποχρεωμένοι να περιμένουμε. Υπάρχουν σκέψεις και συζητήσεις να αρχίσει το πρωτάθλημα της Γ' Εθνικής. Εφόσον συμβεί αυτό και με δεδομένο ότι η Γ' Εθνική είναι συυφασμένη με το Α' Τοπικό της κάθε ΕΠΣ, θέλουμε να πιστεύουμε ότι θα βρεθεί τρόπος να γίνουν και τα δικά μας πρωταθλήματα. Βέβαια πρέπει να περιμένουμε και να δούμε τις τελικές αποφάσεις της ΕΠΟ, αλλά θεωρώ ότι η Ομοσπονδία θέλει να κλείσουν οι σεζόν, ώστε να προκύψουν οι ομάδες που θα προβιβαστούν και θα υποβιβαστούν, για να μπορέσει το καλοκαίρι να προχωρήσει και στην αναδιάρθρωση που υπολογίζεται να γίνει.

“Πρέπει να βρεθεί τρόπος” Το πώς θα γίνει αυτό, φαντάζομαι ότι θα απασχολήσει κάθε ΕΠΣ ξεχωριστά. Δεν θα μου κάνει εντύπωση για

παράδειγμα να γίνει από ένας γύρος σε κάθε πρωτάθλημα, έτσι ώστε να προκύψει όσο πιο αξιολογικά γίνεται η τελική κατάταξη. Επίσης, εμείς θέλουμε να γίνει και το Κύπελλο. Θεωρούμε ότι μπορούμε να διεκδικήσουμε τον τίτλο, από την στιγμή που έχουμε αποκλείσει τον Φωκικό και δεν θέλουμε σε καμία περίπτωση να γίνει ότι και πέρυσι, να πάει δηλαδή το τρόπαιο στην κλήρωση».

Το σημαντικό θέμα που έθιξε όμως ο πρόεδρος του Απόλλωνα είναι συνολικά η φετινή διοργάνωση. Συγκεκριμένα είπε: «Με τα δεδομένα του προηγούμενου χειμώνα και την έναρξη της πανδημίας τον περασμένο Μάρτιο, ήταν δεδομένο ότι θα επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό και η φετινή χρονιά. Αυτό

φυσικά το ήξερε καλύτερα απ' όλους η Πολιτεία, που περίμενε φυσικά πως το δεύτερο κύμα του κορονοϊού θα ξεσπούσε κάποια στιγμή στη διάρκεια του φθινοπώρου. Για ποιο λόγο λοιπόν άφησαν τις ομάδες να προχωρήσουν σε πλήρη σχεδιασμό και προγραμματισμό εν όψει της νέας χρονιάς, δαπανώντας φυσικά πολύ

μεγάλα χρηματικά ποσά, όταν ήξεραν σχεδόν με μαθηματική ακρίβεια πως θα έπρεπε να διακόψουν εκ νέου τις αθλητικές δραστηριότητες; Τουλάχιστον σε ερασιτεχνικό επίπεδο, αφού η SuperLeague διεξάγεται κανονικά. Η ευθύνη της Πολιτείας...

Δεν θα ήταν πιο έντιμο από πλευράς Πολιτείας να ανακοινώσει και να αναλάβει την ευθύνη να μην αρχίσουν καν τα πρωταθλήματα; Ή θα έπρεπε να γίνει αυτό, ή να βρει ένα τρόπο, μέσω Περιφερειών και Δήμων να στηρίξει το ερασιτεχνικό ποδόσφαιρο και συνολικά τον ερασιτεχνικό αθλητισμό. Θα μπορούσε η τοπική αυτοδιοίκηση, σε συνδυασμό και συνεννόηση με τις ομάδες να αναλάβει να κάνει rapidtest δύο φορές την εβδομάδα, έτσι ώστε να είναι εφικτό να συνεχιστεί κανονικά η χρονιά». Πλέον οι άνθρωποι της ομάδας περιμένουν τις εξελίξεις. Οι πληροφορίες αναφέρουν ότι η σεζόν δεν έχει χαθεί οριστικά. Ειδικά από τη στιγμή που, όπως όλα δείχνουν, θα αρχίσει εκ νέου και η Γ' Εθνική. Ο Απόλλων Ευπαλίου είναι έτοιμος να ανταποκριθεί στην πρόκληση και να επιστρέψει πανέτοιμος στις αγωνιστικές υποχρεώσεις. Πέρυσι το καλοκαίρι μπηκάν οι βάσεις για μία πολύ ελπιδοφόρα σεζόν και άπαντες θεωρούν ότι μπορούν να την ολοκληρώσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.



Ο κ. Γιάννης Κούγιας

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ  
ΛΥΣΕΙΣ

Χρηματοδοτικά  
Εργαλεία  
"COSME"



## Οι μικρές επιχειρήσεις είναι μεγάλες οικογένειες.

Στην Τράπεζα Πειραιώς ξέρουμε ότι δε στηρίζουμε επιχειρήσεις, αλλά ανθρώπους. Για αυτό και σας παρέχουμε Κεφάλαιο Κίνησης, εγγυημένο από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, μέσω του χρηματοδοτικού εργαλείου COSME.

- Κεφάλαιο Κίνησης με 80% εγγύηση
- Μέγιστο ποσό χρηματοδότησης, 150.000€
- Για όλες τις πολύ μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τους επαγγελματίες
- Απλές και γρήγορες διαδικασίες

Κλείστε ραντεβού σε ένα από τα καταστήματα της Τράπεζας Πειραιώς και συμβουλευτείτε τον εξειδικευμένο συνεργάτη μας.



Ευρωπαϊκή Ένωση  
Ευρωπαϊκό Ταμείο  
Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ



#Believe  
InSmall

Η παρούσα χρηματοδότηση είναι δυνατή χάρη στην Εγγύηση που παρέχεται από το COSME και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων ("ΕΤΣΕ") που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του Επενδυτικού Σχεδίου για την Ευρώπη. Ο σκοπός του ΕΤΣΕ είναι να συμβάλει στη χρηματοδότηση και την υλοποίηση παραγωγικών επενδύσεων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να εξασφαλίσει αυξημένη πρόσβαση σε χρηματοδοτήσεις.

Μάθετε περισσότερα στο Τ. 210 32 88 000 και στο [www.piraeusbank.gr](http://www.piraeusbank.gr)

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ



ΣΤΗΡΙΖΕΙ ΚΑΘΕ ΑΥΡΙΟ